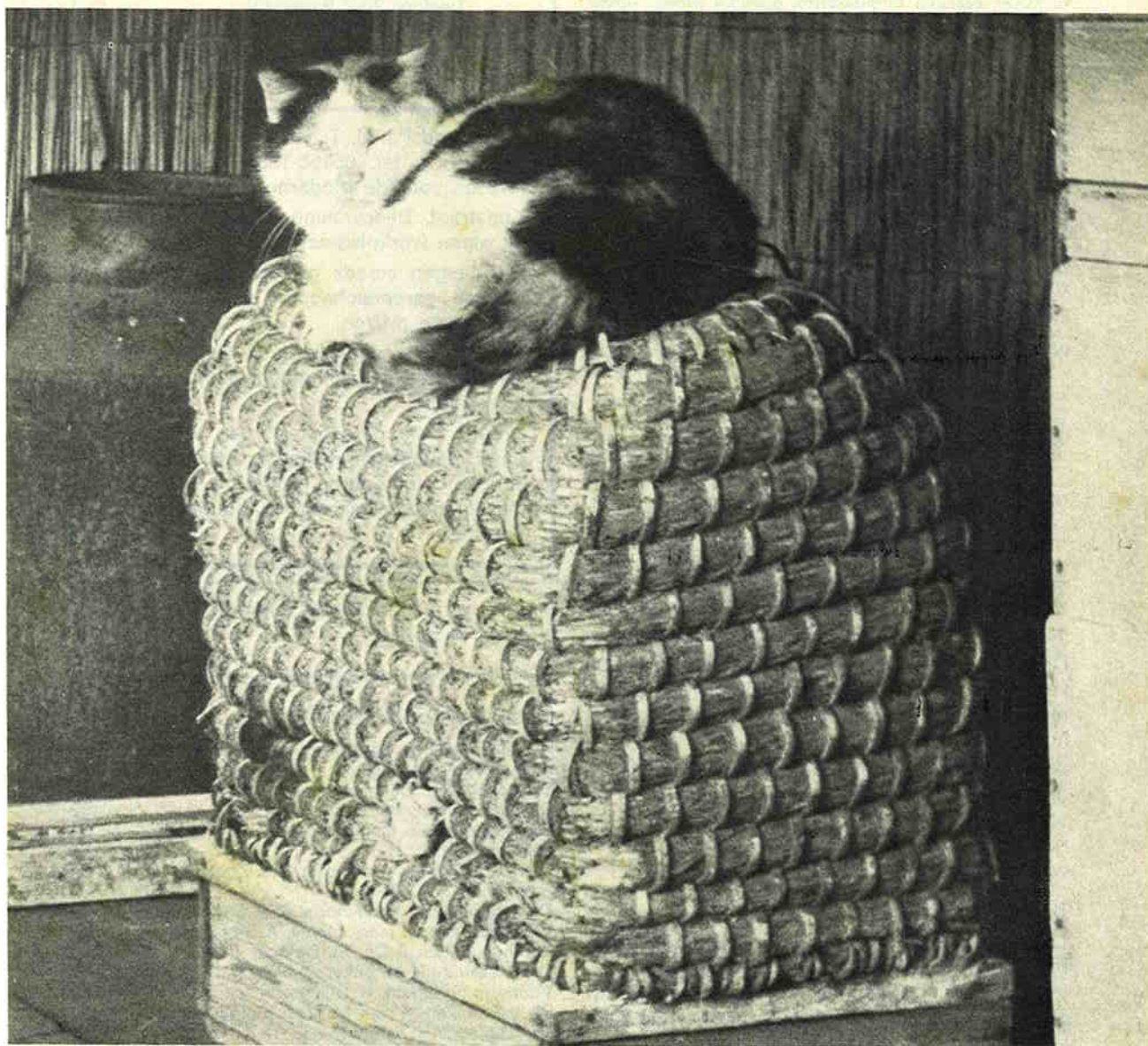




bijenteelt

Maandschrift voor de Bijenteelt

Verschijnt maandelijks - Jaargang 80 - No. 3 maart 1978



Officieel orgaan van de Vereniging tot bevordering der Bijenteelt in Nederland

</

HET MAANDELIJKSE OPFRISSERTJE

HET NATUURLIJKE ZWERMGEBEUREN

Het zwermen

In de loop van het voorjaar, naar mate de temperatuur stijgt en de plantenwereld in volle bloei geraakt, groeit het bijenvolk naar het hoogtepunt van haar bestaan, de zwermperiode. Laten we het volk aan haar natuurlijke lot over, dan kunnen we getuige zijn van dat prachtige zwermfestijn, dat uniek is in de dierenwereld. Bij de oude korfteelt liet men het volk inderdaad zijn gang gaan, met het gevolg, dat er in de zwermtijd dagelijks meerdere zwermen afkwamen en geschept moesten worden. Op het platte land was dat geen bezwaar, aangezien er altijd wel iemand thuis was die dat karweitje opknapte; voorts leverde de omgeving ook geen problemen op want elke imker had in de nabijheid van zijn stal wel een aantal vruchtbomen, waar de zwerm zijn eerste heenkomen zocht. Thans ligt de situatie voor het merendeel van ons geheel anders; de imker heeft doorgaans zijn werkkring elders en moeder de vrouw moet weinig van dat stekelige zwermgedoe hebben. Overigens zou het niet verstandig zijn het bijenvolk ongelimiteerd zijn gang te laten gaan, want onze burens zouden bepaald niet prettig reageren, indien er zich plotseling een zwerm aan hun balkon huisvestte, kortom, tegenwoordig zijn we verplicht bijen te houden zonder dit zwermgebeuren met alle risico's en overlast van dien.

Gelukkig is dat niet alleen noodzakelijk, doch ook mogelijk, want afkomende zwermen betekenen voor de moderne imker produktieverlies, of wel verlies aan bijen en honing.

Hoewel er tegen het zwermen nog geen pil bestaat, zijn er evenwel methoden, die het zwermen nagenoeg voor 100% kunnen voorkomen. Welke die methoden zijn zullen we in de volgende aflevering bespreken. Alvorens dat te doen is het noodzakelijk te weten hoe het natuurlijke zwermverloop bij een volk plaats vindt.

Zwermtekens

Het aanzetten van speeldopjes in een volk wordt wel als de eerste fase van het zwermgebeuren aangemerkt; de juiste betekenis hiervan is niet bekend; een grapjas heeft ze eens als „verlovingsperikelen” aangemerkt. Daar het zwermen zeer nauw samenhangt met de komst van een aantal jonge koninginnen, is het duide-

lijk, dat er voor de bevruchting van Hare Majesteit tijdig darren beschikbaar moeten zijn. De tweede fase is dan ook de bouw van darreraat, het beleggen er van, de geboorte van de eerste darren en een week later het verschijnen van deze heren op de vliegplank.

De korfinker constateert tijdens de tweede fase dat de onderzijden van de raten niet meer scherp (V-vormig), doch stomp (U-vormig) staan, hetgeen een aanwijzing is dat de bouw in het korfvolk stil ligt en de beslissing is genomen om te gaan zwermen.

De derde en finale fase is de bouw van de eerste koninginncellen (moerdoppen). Deze worden onder aan de raten, aan de zijanten of in toevallige openingen gebouwd. Terwijl ze gereed komen worden ze belegd. De hofstaatbijen gaan H.M. van af dat moment steeds spaarzamer voeden, met het gevolg, dat haar eiproduktie van soms wel 2.000 stuks per dag sterk afneemt. Het is duidelijk, dat de koningin moet afslanken, want met zo'n zwaar achterlijf zou ze onmogelijk de komende zwerm kunnen vergezellen.

Zodra uit het eerste koninginncel een larf komt, verandert er iets in het volk, er ontstaat een keerpunt in het volksbestaan. Alle activiteiten nemen af, de bijen worden lui, ze hangen a.h.w. aan de vliegplank en klitten tegen het voorfront van de kast; ze maken „baard” zegt de imker. Het gedrag van de bijen t.o.v. de koningin wordt onvriendelijk, soms zelfs agressief; H.M. wordt somtijds over de raten gejaagd, waaruit de indruk gewekt zou kunnen worden, dat ze een verplichte fitness training ondergaat, die haar spoedig in staat moet stellen een grote vliegreis te aanvaarden. De normale harmonie in het volk is dan verstoord.

De aandrang tot deze evolutie in het bijenvolk wordt o.a. toegeschreven aan de zg. koningin-neststof (feromonen), die de koningin via haar hofstaat in het volk uitstraalt.

De voorzwerm

Een goede week voor het zwermen gaan de bijen hun maag vullen met honing, proviand voor de reis met onbekende bestemming; kennelijk is reeds vroegtijdig uitgemaakt wie er wel en niet meegaan. Het startsein voor de zwerm, de voorzwerm, zoals ze officieel heet, is het verzegelen van de eerste koninginncel.

De weersomstandigheden moeten weliswaar

meewerken, zijn die ongunstig, dan stelt H.M. het vertrek één of meer dagen uit; een oude geroutineerde koningin gaat nu eenmaal niet met slecht weer op vakantie, uiteindelijk komt haar opvolger pas een week later uit haar konnetje. Zodra alle omstandigheden gunstig zijn komt er een grote onrust over het volk, hierop volgt een ware exodus, de lucht wordt gevuld met duizenden bijen, die in grote kringen wild door elkaar vliegen en even later onder leiding van de speurbijen en de koningin, elders in een boom of ander geschikt object een nieuw bivak gaan betrekken.

Gewoonlijk „zet” de voorzwerm zich op betrekkelijk korte afstand van haar oude woning, meestal op geringe hoogte. Typerend is het, dat natuurzwermen zich jaarlijks veelal op dezelfde plek plegen te nestelen.

Een normale voorzwerm omvat ongeveer de helft van het oorspronkelijke volk en bestaat uit huisbijen en veldbijen in de verhouding van 2 op 1. Keren we terug naar ons volk, dan zien we dat de aanwezige koninginnecellen snel rijpen en dat de uitkomende jonge bijen de plaats van hun geëmigreerde zusters innemen. Zodra de dagen van de „oudste koningin in de dop” zijn geteld, bijt ze met haar voorkaken het dekseltje van de cel rondom los, totdat het nog met enkele vezeltjes vastzit, duwt het omhoog en loopt uit haar cel het volk in.

Van de resterende, oude moerdommen wordt het was door de werkbijen gedeeltelijk weggeknagd; deze komen echter niet aan het spinsel van de dop. Aan de meer donkere kleur kunnen we de rijpere moercellen gemakkelijk onderscheiden van de jonge.

Tuten en kwaken

De jonge moeder, die uit haar cel is gekomen, haast zich om wat honing te snoepen en gaat dan in het volk rondlopen. We kunnen haar af en toe een geluid horen maken, dat enigszins lijkt op de bezettoon van de telefoon; dit geluid, het tuten, geeft dan ook inderdaad aan, dat het volk weer „bezet” is met een koningin. Op een stille avond is het tuten soms op een paar meter afstand van de kast waar te nemen. De imker legt omtrent die tijd zijn oor te luisteren tegen de kastwand, waardoor het tuten zeer duidelijk hoorbaar is.

Met behulp van een babyfoon, waarbij het ene deel onder het dak van de kast wordt geplaatst, kunnen we het tuten in de huiskamer beluisteren; een goed alarmsysteem om het afkomen van de eerste zwerm tijdig te onderkennen. Gewoonlijk duurt het nu slechts enkele uren voor er een tweede koningin in het afgezwermde volk volwassen is. Deze tweede en ook die, welke enige tijd later volgroeid zijn, verlaten echter hun cellen niet.

Zij maken ook een geluid, doch dit is duidelijk verschillend van dat van de in het volk rondlopende moeder. Het klinkt als een kort en dof kwa, kwa, kwa, een soort klaagtoon omdat (de telefoon of wel) het volk reeds „bezet” is met een koningin.

De nazwerm

Zodra het tuten en kwaken wordt gehoord kunnen we elk moment de tweede zwerm of wel de eerste nazwerm verwachten.

Zo'n nazwerm stelt minder hoge eisen aan het weer en komt dan ook veel vroeger of veel later op de dag af dan een voorzwerm; bovendien vliegt ze, wellicht onder invloed van haar vlieg lustige maagdelijke koningin, hoger en verder weg.

Deze zwerm bestaat in hoofdzaak uit veldbijen en een jonge, onbevuchte koningin. Bij het afkomen van deze zwerm gaat niet alleen de turende moeder mee, doch vaak ook één of meer kwakers.

Door het verlies aan bijen van de voor- en nazwerm is de sterkte van het volk flink verminderd. Er lopen echter nog steeds jonge werkbijen uit en als de zwerm drift nog niet ten einde is komt er enkele dagen later, als er weer een moeder is uitgelopen een tweede soms een derde nazwerm.

Aldus kan een volk zoveel bijen verliezen, dat het onvoldoende sterk is om haar zelfstandigheid te behouden.

Geeft een afgezwerm volk zijn verdere zwermplannen op, dan worden de nog niet uitgelopen koninginnecellen verwijderd; de werkbijen bijten een groot gat in zijwand van een moerdop en trekken de pop er uit. De lege moerdommen worden later meestal geheel weggeknagd.

Jan van de Veluwe

NATIONALE IMKERSDAG 1978

Houd 26 augustus vrij

Waar wordt de 47ste nationale imkersdag gehouden????

Voor u een vraag, voor ons een weet. De bijen verkeren, nu de winter toch nog is gekomen (als u dit leest is ie waarschijnlijk al weer verdwenen) in hun „winterrust”, de vereniging, die u op de imkersdag wil ontvangen, gonst van bedrijvigheid door het maken van plannen en de eerste voorbereidingen.



Wat zien de bijen (II)

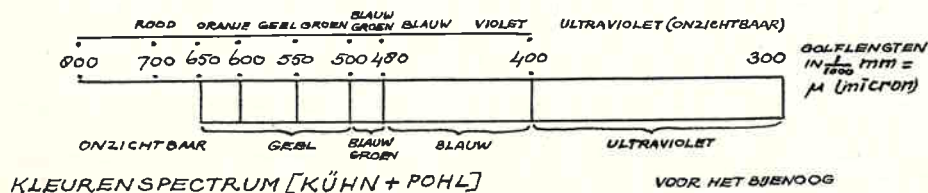
Voor een normaal menselijk oog is geel de helderste kleur van het spectrum. Is het oog aan het donker gewend dan is het helderste gedeelte van het spectrum het geelgroen tot groen, zoals dit altijd het geval is bij volslagen kleurenblindheid of monochromasie. Bijen zijn fototactisch, d.w.z. zij begeven zich als de meeste insecten steeds naar de helderste gedeelten. Bij proeven van Carl von Hess zochten zij niet het geel maar het geelgroen en hieruit concludeerde hij ten onrechte dat ook bijen totaal kleurenblind zijn („Gesichtssinn“, in Winterstein, Handbuch Vergl. Physiol., Bd. 4, Jena, 1912, S. 670). Zoals bekend ontdekte Von Frisch vrij spoedig daarna het tegendeel. Om te bewijzen dat bijen in staat zijn een bepaalde kleur van meerdere tinten grijs te onderscheiden (een geheel kleurenblinde ziet alleen verschillende helderheden) nam hij een aantal gestandaardiseerde gekleurde papieren, in de handel verkrijgbaar en oorspronkelijk gebruikt door de psycholoog Hering om de kleurenzin van de mens te onderzoeken. Hij legde tussen 30 tinten van steeds donkerder grijs (schaakbordpatroon) op willekeurige plaatsen twee gele papieren. Dit gebeurde op een afstand van ongeveer 100 m van de bijenwoningen, nadat de bijen gedresseerd waren op geel. Over alle papieren kwam een glasplaat te liggen, waardoor geen geur kon worden waargenomen en het oppervlak gelijk bleef. Daarop bevonden zich horlogeglazen met wat suikerwater, waarvan sommige werden bijgevuld en andere niet. Hoewel de gele papieren steeds werden verwisseld bezochten de bijen deze bij voorkeur, evenals de later bijgevoegde blauwe papieren. Hetzelfde resultaat leverde een proef met 15 grijze en één gekleurd papier op. Gelijke uitkomsten verkreeg Fritz Knoll in 1926 bij de bestudering van het gedrag van de hommenvlieg (*Bombylius*) bij het bezoeken van dergelijke papieren en van de druifhyacint (*Muscari botryoides*).

Soortgelijke proeven waren in de tweede helft van de 19e eeuw ook reeds gedaan, maar met minder geslaagde uitkomsten. Plateau werkte in 1876 met kunstig nagemaakte, gekleurde bloemen en met spiegelbeelden van echte bloemen; hij zag echter dat deze nagenoeg niet werden bezocht en besloot daarom dat de geur wel de grootste aanlokkende waarde zou hebben. John Lubbock, de latere Lord Avebury, en Hermann Müller legden bij hun onderzoek, resp. in 1871 („Ants, Bees and Wasps“) en 1873/1881 („Die Befruchtung der Blumen durch Insekten“ en „Alpenblumen, ihre Befruchtung durch Insekten und ihre Anpassungen an dieselben“), het accent meer op prikkelwerking door middel van kleuren; volgens hen waren blauw en purperrood de lievelingskleuren van bijen, een conclusie die later meermalen bevestigd is! Een merkwaardige bijzonderheid is dat Lubbock voor zijn proeven i.v.m. de kleurensin reeds glaasjes met een druppel honing erin op gekleurde papieren gebruikte en het aantal bezoeken noteerde dat bij de diverse objecten werd afgelegd.

Uit de experimenten van Von Frisch is gebleken dat de bij geel, blauwgroen, blauw en ultraviolet als geheel van elkaar verschillende kleuren ziet, met binnen elk daarvan een vrij omvangrijke scala van kleurwaarden: bij blauw en violet bijvoorbeeld niet minder dan zes. Deze uitslag vond een positief bewijs in de spectraalanalyses van Kühn & Poll (Die Naturwissenschaften, 1921) en M. Herz (Zeitschr. Vergl. Physiol., 25, 1938), evenals in vrij recente kleurenonderzoeken van M. Obuchov en D. Leblok, om maar enkelen te noemen.

Rood wordt door het bijenoog gezien als diep donkergrijs tot zwart en groen als middelgrijs, hetgeen ook voorkomt bij de protanoop (rood) en deuteranoop (groen) kleurenblinde mens. De proeven van Von Frisch met rode en groene papieren mislukten dan ook. Deze kleuren zijn voor bijen ook niet erg belangrijk, want bloemen in deze kleuren komen weinig voor. Rode bloemen zijn meestal purperrood en komen de bijen derhalve voor als blauw-violet, het zgn. bijenpurper. Scharlaken-rode bloemen, zoals tropische sierplanten, worden niet door bijen bestoven, maar door kolibries en andere honingvogels, want voor het vogeloog is hel-rood een bijzonder sprekende kleur. Inlandse bloe-

VOOR HET MENSELIJK OOG



men die de rode kleur bijna benaderen (anjer, koekoeksbloem e.d.) worden echter hoofdzakelijk bevroren door dagvlinders. De klapproos vormt een uitzondering. De bloembladeren van deze plantesoort kaatsen behalve rode ook ultraviolette lichtstralen terug. De bijen bevroren deze bloem wel, maar het is voor hen vooral een stuifmeelplant. Bij de bonte salie dragen de bovenste bladparen geen bloemen, maar zijn zelf donkerviolet gekleurd, terwijl de kleine lichtpaarse bloempjes veel minder opvallen. Knoll ontdekte dat de bijen eerst reageren op de bovenste bladeren en dan na geruime tijd daartussen te hebben gezocht de bloemen bij toeval vinden.

Het „bloemenblauw” of anthocyaan in rode en blauwe bloemen is ook in ander opzicht van betekenis. Dit pigment (kleurstof) neemt beter warmte op dan geel en rood, want het absorbeert de warme infrarode stralen en reflecteert de koude blauwe stralen. Daarom worden blauwe bloemen enkele graden warmer dan de groene delen, die bij voor- en najaarsbloemen niet voor niets blauwgroen zijn gekleurd, zoals ook de wingerd in de herfst paars wordt. Rode en paarse bloemen vindt men overal, maar blauwbloemige planten worden eerst talrijker in vochtiger en koude streken en op hoge berghellingen.

Chr. Maillie, Zutphen



OFFICIELE MEDEDELINGEN

Onze Collectieve Bijenverzekering in 1978

Ook in 1978 zijn de bijenvolken van onze leden met alle toebehoren weer verzekerd. Niettegenstaande de premieverhoging van dit jaar heeft het hoofdbestuur toch gemeend deze verzekering te moeten continueren daar de leden nergens anders zich individueel voor een dergelijke premie op een goedkopere wijze kunnen verzekeren.

Stormschade is in de verzekering opgenomen met een eigen risico van f 250,—. Met nadruk wordt er op gewezen dat baldadigheid niet onder onze verzekering valt.

Voorwaarden om bij eventuele schade voor een uitkering in aanmerking te komen is dat men lid is van onze Vereniging en dat de contributie tijdig is voldaan aan het Bijenhuis te Wageningen.

Wat is er nu verzekerd

Brandschade, stormschade, transportschade en diefstal van bijenkasten, bijenkorven met inhoud, gereedschappen, onderdelen en verdere imkerbenodigdheden, alsmede honing, was en suikervoorraden, tijdens verblijf en tijdens vervoer van, naar en in, onverschillig waar in Nederland en België, tot een maximum van f 5000,— per lid en per gelegenheid.

De maximum uit te keren bedragen zijn als volgt:

	okt. tot april 1 mei	tot 30 sept.
Dubbw. Simplexkast	f 100,—	f 125,—
Zesraamskastje	f 50,—	f 50,—
12-raams kast	f 100,—	f 125,—
Gewone ronde korf	f 25,—	f 40,—
Grav. h. Boogkorf	f 40,—	f 60,—

Voor onderdelen, gereedschappen etc. geldt als maximum 50% van de geldende prijslijst der Vereniging. Schaden beneden f 50,— worden niet uitbetaald.

Deze verzekering dekt mede schade aan omringen- de eigendommen van de leden ten behoeve van het bijhouden, voorzover niet voldoende elders verze-

kerd met een maximum van f 2500,—. De eerste f 250,— aan schade blijven hierbij echter voor eigen rekening.

Bij stormschade is dit eveneens het geval, hierbij zijn de eerste f 250,— schade ook voor eigen rekening. Toegebrachte geschatte schade tot hoogstens f 250,— worden door het Bijenhuis afgewerkt, andere gevallen door de verzekering zelf.

W.A. schade

Onze leden zijn ook verzekerd tegen wettelijke aansprakelijkheid voor wat betreft hun bijenvolken. Het maximumbedrag hierbij is f 250.000,—.

Hoe te handelen bij schade

Bij constateren van schade hiervan direct melding maken bij de plaatselijke politie. Vervolgens het Bijenhuis schriftelijk of telefonisch in kennis stellen van het gebeurde en verzoeken om toezending van schade aangifteformulieren. Deze na ontvangst direct invullen, mede laten ondertekenen door uw afdelingsbestuur en dan 2 stuks retour zenden aan het Bijenhuis en een formulier zelf bewaren. Stonden uw volken op een drachtgebied dan van de eigenaar, pachter, instelling of wie dan ook een schriftelijke verklaring meezenden dat u toestemming had de volken daar te hebben staan. De formulieren dus zo volledig mogelijk invullen.

Bij-Verzekeren

Elk lid is dus verzekerd voor een bedrag van f 5000,— plus f 2500,— = f 7500,— met daarbij nog zijn W.A. verzekering met bijen.

Leden die aan bijenvolken etc. een hoger bedrag hebben dan de bovengenoemde f 7500,— samen kunnen die bijverzekeren op basis van een premie van f 4,50 per f 1000,— per jaar.

Diegenen die hiervan gebruik wensen te maken dienen dit zo snel mogelijk door te geven aan het Bijen-

De bij-verzekeringspremie dient dan gelijktijdig voldaan te worden op postgiro 823276 van het Bijenhuis te Wageningen. Mochten er na het bovenstaande nog vragen overblijven richt dan deze aan het Bijenhuis te Wageningen waarna wij u gaarne nader informeren.

C.P.

De algemene vergadering wordt op zaterdag 1 april a.s. gehouden in het Internationaal Agrarisch Centrum (I.A.C.) aan de Lawickse Allée 11 te Wageningen, aanvang 10 uur. Zij die met eigen vervoer komen worden dringend verzocht hun auto uitsluitend op de daartoe met borden aangegeven plaatsen te parkeren en dus niet voor het I.A.C.-gebouw.

Het Bijenhuis zal geopend zijn.



1. Opening door de Alg. Voorzitter.
2. Benoeming van Mr. L. R. J. Ridder van Rappard tot ere-voorzitter van onze vereniging.
3. Notulen van de vorige jaarvergadering (meino. '77 blz. 87 e.v.).
4. Voorstellen van het H.B. aan de A.V. (jan.no. '78 blz. 7).
5. Voorstel afd. Buiksloot omtrent samenvoeging van enkele nummers van het maandblad (jan.no. '78 blz. 7).
6. Mededelingen omtrent een in de groep Noord-Holland gehouden proefenquête.
7. Mededelingen omtrent de besteding van de door de E.E.G. beschikbaar gestelde gelden.
8. Jaarstukken 1977. (Zie Groentje jan. '78).
9. Vaststelling begroting 1979.

10. Verslag Commissie Nazien Boeken.
11. Aanwijzen Commissie Nazien Boeken 1978. (voorgesteld worden Afd. Dordrecht en Driebergen. Res. afd. Eenrum.
12. Vaststelling plaats volgende vergadering.
13. Beleid Hoofdbestuur.
14. Rondvraag.
15. Sluiting.

Reizen naar de Flevopolder

Door de Rijkdienst voor de IJsselmeerpolders die het beheer heeft over een gedeelte van Flevoland, zijn klachten geuit over het plaatsen van bijen op de drachten na het koolzaad b.v. distel. Er zijn nogal wat imkers die zonder overleg te plegen met de Hr. W. van 't Land, Oude Bouwheerstraat 7 Barneveld, hun volken in de bossen zetten. Dit is bijzonder storend voor beheerders en jachtopzieners.

Om hieraan een eind te maken wenst de Rijkdienst voor de IJsselmeerpolders vóór 15 april een schriftelijke opgave van de Hr. van 't Land te ontvangen van de imkers en het aantal volken dat door hen op het koolzaad geplaatst zal worden. Voor 15 mei heeft de Rijkdienst graag een dergelijke opgave van imkers en aantal volken, die zij graag op andere drachten geplaatst willen zien. Om dit mogelijk te maken is het zaak, dat U ruim voor 15 april aan de Hr. van 't Land opgeeft met hoeveel volken U komt voor het koolzaad en voor 15 mei met hoeveel volken U bij andere drachten wilt staan.

- reisafstand te beperken;
- controle op illegale plaatsing beter mogelijk te maken;
- het controleren en bemonsteren op ziekten te vergemakkelijken.

Het devies is :

Reist U met Uw bijen
Dan Uw naam en adres en zo mogelijk afdeling
In onuitwisbaar schrift op elke kast
Dat is voorschrift
En helpt diefstal voorkomen.

De Rijksdienst behoudt zich het recht voor kasten, waarop naam en adres van de eigenaar ontbreken, te laten verwijderen.

Tot slot meldt de Rijksdienst dat n.a.v. het overleg dat afgelopen zomer plaats vond er een behoorlijke hoeveelheid witte weideklaverzaad is ingekocht voor het inzaaien van bermen, sloottaluds en braakliggende gronden.

Mevr. R.v.B., alg. secr.

Mevr. R.v.B., alg. secr.

Over enkele weken staan de fruitbomen weer in bloei en worden de bijenvolken weer naar de boomgaarden gebracht.

De afdeling Bunnik-Houten e.o. wil ook dit jaar weer hierbij haar bemiddeling verlenen. Imkers en/of afdelingen die via afdeling Bunnik naar het fruit willen reizen worden verzocht dit zo snel mogelijk schriftelijk op te geven met vermelding van het aantal kasten en/of korven met vermelding of men over eigen vervoer beschikt. Plaatsing is mogelijk zowel in Utrecht, de IJsselmeerpolders, Betuwe en Over-Betuwe en Zeeland.

Alleen sterke volken in goede woningen komen in
aanmerking.

Het adres voor opgave: administratie afdeling Bunnik-Houten, Achterdijk 22, Bunnik, tel. 03405-1305. Postzegel voor antwoord insluiten.

Gezondheidsverklaring bijenvolken

Rectificatie. In ons jan.no. werd een mededeling geplaatst van het Rijksbijenteeltconsulentschap om de gezondheidsverklaringen nodig voor het reizen met bijenvolken vóór 15 febr. aan te vragen.

Het Rijksbijenteeltconsulentschap bericht ons in aansluiting daarop thans het volgende:

Helaas is door een onvolledigheid een grote onduidelijkheid ontstaan.

De oproep was bedoeld voor die imkers, die om te mogen reizen met hun volken volgens de bepalingen van de vervoersbeschikking 1972, dat alleen mogen doen met een gezondheidsverklaring van de Rijksbijenteeltconsulent.

Dat zijn alleen diegenen, die van plan zijn te reizen van en naar één van de gebieden, beschreven in artikel 2 van deze vervoersbeschikking.

In de voorgaande jaren werden deze verklaringen meestal aangevraagd en verstrekt kort voor het tijdstip waarop met de reis zou worden begonnen.

In enkele gebieden in het Zuiden van ons land was het gewenst deze verklaringen pas te verstrekken na voorafgaand onderzoek. Daarom werd de oproep geplaatst voor de betreffende imkers, om hun aanvraag veel vroeger dan in het verleden in te dienen. Het overgrote deel heeft hieraan gevolg gegeven.

Door de onduidelijkheid hebben ook vele anderen, die mochten en mogen reizen zonder een gezondheidsverklaring, een aanvraag ingediend.

Al deze aanvragers zullen een antwoord ontvangen met een verklaring, waarom voor hen de vervoersbeschikking 1972 niet van toepassing is.

Bestuivingsregeling 1978

Deze is gelijk aan die van het vorig jaar, met dien verstande dat het bedrag der vergoedingen uitdrukkelijk is vastgesteld **inclusief B.T.W.**

De volledige voorwaarden waaronder bijenvolken kunnen worden geplaatst zijn opgenomen in het mrt.no. van 1975. De daarin vermelde verschuldigde vergoeding is uiteraard niet meer van kracht en opgetrokken tot de huidige bedragen. Wegens plaatsgebrek is het niet mogelijk deze regeling thans weer in extenso op te nemen.

Vanzelfsprekend kan deze bij het Bijenhuis worden opgevraagd.

Het Landbouwschap maakte het volgende persbericht bekend

De Mijtziekte

De afdeling Bijenteelt van het Landbouwschap heeft in haar laatste vergadering een uitvoerige discussie gehad over het voorkomen van mijtziekte. De afdeling is van mening dat gezien het gevaar voor de bijenteelt in Nederland en gelet op het feit dat de ziekte op enkele plaatsen in Zuid-Limburg is geconstateerd, alles gedaan moet worden om verdere uitbreiding te voorkomen. De afdeling heeft hierbij tevens gewezen op het grote belang van een gezonde bijenteelt ten behoeve van de land- en tuinbouw. Vooral de augurkenteelt in Zuid-Nederland zou als eerste hiervan grote nadelige gevolgen kunnen ondervinden.

De afdeling heeft daarom twee maatregelen besproken:

- geen invoervergunningen afgeven voor het reizen van bijenvolken uit België naar drachtgebieden in Nederland;
- een bemonstering van alle volken ten zuiden van de grote rivieren voor zover de imker van plan is hiermee te gaan reizen naar drachtgebieden boven de grote rivieren.

Bij de eerste maatregel overwoog de afdeling dat de gezondheidsverklaring, die door Belgische dierenartsen wordt afgegeven, onvoldoende waarborgen biedt. Het berust op een eenmalig onderzoek van een monster uit een zeer beperkt gebied.

Een bemonstering in het zuiden betekent dat er vóór 1 mei a.s. $\pm$ 3.000 monsters genomen en onderzocht moeten worden. De afdeling heeft geconstateerd dat er reeds vrijwilligers van de organisaties klaar staan om de monsters te nemen. De overheid moet dan voor het onderzoek zorgdragen.

Beide maatregelen zijn door het dagelijks bestuur van het Landbouwschap op 15 februari jl. overgenomen en nog dezelfde dag aan de minister van Landbouw voorgelegd. Het is te hopen dat de minister snel tot besluiten komt, aangezien de imkers thans hun plannen voor het reizen reeds uitstippelen.

Bericht aan onze medewerkers

Er is thans zoveel kopij in portefeuille dat, ondanks de uitbreiding van het blad tot ten minste 24 pagina's, een aantal artikelen enige tijd zal moeten blijven overstaan. De praktijk leert dat we binnenkort deze achterstand kunnen inhalen. . . Laat dit voor U dus geen reden zijn om de pijp aan Maarten te geven, dan wel de lier aan de wilgen te hangen of het bijltje er bij neer te leggen.

Nieuws uit het Bijenhuis

Suiker:

Van het Landbouwschap kregen we bericht, dat in Brussel de onderhandelingen over de suiker in maart weer zullen beginnen. Wij hopen dit jaar eerder uitsluitel te hebben dan vorig jaar.

Afdeling Staphorst:

De Staphorstenaren hebben zich afgesplitst van afdeling Meppel en vormen sinds januari jl. een zelfstandige afdeling bestaande uit 12 leden; secretaris is de heer H. van Arnhem, Kerklaan 4, Staphorst. Wij wensens afdeling Staphorst een voorspoedige groei en veel succes met de bijenstal die zij van plan zijn te gaan bouwen.

STAGE VAN ISRAËLI

Wij ontvingen een brief van Femmie de Ruiter, Kibbutz Yad Mordechai, D. N. Hof Askelon - Israël waarin zij vraagt of het mogelijk is met haar vriend (resp. 22 en 23 j.) hier - betaald - werk te vinden in de imkerij. Zij hebben 2 seizoenen met de bijen gewerkt (1500 kasten) en zijn gespecialiseerd in het winnen van "royal jelly". Hun voornemen is april/mei naar ons land te komen.

Geïnteresseerden kunnen schrijven naar bovenstaand adres, liefst per luchtpost.

Red.

STAGE IN CANADA

In het kader van het Jonge Boeren Programma naar Canada kunnen 2 jongeren voor een periode van ongeveer 6 maanden stage doen in Alberta, Canada op

het gebied van de bijenhouderij. Enige kennis van de bijenteelt is wel noodzakelijk. Het vertrek uit Nederland zou begin april moeten plaats vinden. Opgaven zo spoedig mogelijk bij: Stichting Uitwisseling, Postbus 97, Bergen N.H. Telefoon: (02208-6144). Red.

Cursussen

aanvulling op de lijsten in het "Groentje" van dec. jan. en februari.

Beginners:

Afdeling:	secretaris
Loenen a.d. Vecht	A. Smit, Nieuweweg 3, Breukelen
Hoogeveen	L. Hester, Boslaan 29, Zuidwolde Dr.
Buiksloot	J. A. Zoet, Dorserstr. 66, Nw.Vennep
Beemster	C. Roozee, Volgerweg 86 Z.O. Beemster.

Vrienden van Ambrosiushoeve

De vereniging

Voor de meesten van U is het al weer enige tijd geleden dat U iets van ons gehoord heeft. Dat betekent niet dat het bestuur in deze periode stil heeft gezeten.

Uiteraard was er wat tijd nodig om de "verenigingsorganisatie" te regelen waarbij het met name het uitzoeken van de gegevens van de laatste algemene vergadering betrof.

Een aandachtspunt blijft ook de contributie-betaling die wel eens wat ongeregeld binnenkomt. Als dit ook voor U geldt, maakt U dan Uw contributie of donatie (resp. f 20,— en f 10,— minimaal) nog over op rek.nr. 14.53.12.216 t.n.v. Vrienden van Ambrosiushoeve bij de RABO-bank te Rijsbergen (post.rek.nr. van de bank 108.21.89).

Een korvenstal

In de afgelopen periode werd het idee geboren om één van de vele wensen van de leiding en het personeel van Ambrosiushoeve in vervulling te doen gaan. Veel is er op de Proefbijenstand te zien, maar nog niet alles.

Zo heeft er tot nu toe menig bezoeker tevergeefs gezocht naar een korvenstal, iets wat er eigenlijk thuis hoort.

Dat vonden niet alleen wij, doch ook de mensen van Ambrosiushoeve zelf en zo werd alras het idee uitgewerkt dat nu in maart zijn voltooiing moet krijgen. Wij hopen dan een echte korvenstal, gemaakt naar de wensen van de directeur van Ambrosiushoeve, te kunnen overdragen.

Maart, door velen gezien als het begin van een nieuw jaar, naar de seizoenen gerekend leek ons een mooie datum om bij deze gedachte aan te sluiten.

Met dit gebaar verwelkomen wij tevens een van de basisgedachten die ten grondslag liggen aan onze vereniging: het daadwerkelijk en moreel steun verlenen aan Ambrosiushoeve en het werk dat hier verricht wordt in het belang van de Nederlandse imkerij. Mochten er lezers zijn die meer willen weten over bovenstaande, dan kunnen zij contact opnemen met:

M. W. v. d. Meulen
Februariplantsoen 2,
Sliedrecht.
Tel.: 01840-2797. of:

G. M. v. Gurp,
Laan van Rasseghem 31,
Breda.

Het bestuur.

ONZE IMKERSAGENDA

- | | |
|------------------------------|--|
| 27 maart
(Tweede Paasdag) | 20ste Internationale Bijenmarkt te Hasselt (België) in het Cultureel Centrum Ned. handelaren die wensen deel te nemen dienen zich te wenden tot de Hr. Op de Beeck, Jos. Hulskenstr. 13, 3520 Zonhoven (B.). |
| 8 april | Bijenmarkt Etten-Leur |
| 8 april | Bijenmarkt Zenderen. Bij hotel 't Loar aldaar. Aanvang 10 uur. |
| 15 april | Bijenmarkt Driebergen. |
| 22 april | Bijenmarkt Dordrecht. Bevenwijkse Plein, aanvang 9 uur. |
| 29 april | Bijenmarkt Deurne. |
| 1 mei (nationale feestdag) | Bijenmarkt Groenlo (Hotel Meyer, Ruurloseweg 1, aanvang 8 uur) |
| 27 mei | Bijenmarkt Purmerend. |
| 5 juli | Bijenmarkt Steenwijk, contactadres de Hr. Jansen, Oudemarktseweg 153, Steenwijkervold. |
| 9 september | Bijenmarkt Bussum. Tevens viering van het 60-jarig bestaan der afd. |

Oogst en Dracht

Nu het bijenseizoen weer voor de deur staat is het nuttig te weten welke drachtmogelijkheden ieder jaargetijde biedt. Wat het voorjaar betreft is de wilg een prachtige voedselbron voor de bijen, vooral omdat er vroeg in het voorjaar weinig dracht is.

De wilg die 5 tot 6 weken bloeit, geeft in maart en april overvloedig stuifmeel en indien de temperatuur goed is ook nektar. Stuifmeel is in deze maanden even belangrijk als honing of suiker, immers we leggen nu de basis voor het bijenseizoen.

De behoefte aan stuifmeel, nodig voor de broedaanzet, is in het voorjaar het grootst. Daarvoor kan de wilg een prima leverancier zijn.

Wij zullen dit jaar dan ook zeker weer met de bijen van de reisgroep Hoogeveen in de buurt van Wanneperveen bij de wilg staan. Imkers doe hiermee ook uw voordeel.

G. van Nuil, Hoogeveen

De lezer schrijft

Over warmteverlies en nachtvorst

Het weer heeft een guur karakter. Grote natte vlokken worden door de wind voortgejaagd en klonteren tot een brei samen, maar binnen heerst een behaaglijke temperatuur van om en nabij de 22 graden. Elke vorm van behaaglijkheid leeft echter binnen enge grenzen, want toen zojuist de buitendeuren tegen elkaar open kwamen te staan verdween de zorgvuldig bewaakte warmte en maakte plaats voor een koude tochtige luchtstroom. Na de nodige handelingen te hebben verricht waarmee een einde is gekomen aan deze onbehaaglijke situatie moet ik er onwillekeurig aan denken dat we de bijen in het voorjaar bij elke inspectie ook bloot stellen aan een kleine ijstijd. Dekplank of kleedje verwijderen, broednest uit elkaar plukken en weg is de zorgvuldig opgebouwde warmte van 35 graden die in het broednest noodzakelijk is om de cyclus van ei tot bij mogelijk te maken. Laten we dit goed beseffen bij komende inspecties van de volken en gebruikt u doeken om de raten die niet worden nagezien te bedekken. Het spaart de bijen warmte-energie, voedsel, arbeid, levensduur, het put de volwassen bij niet onnodig uit, geeft een betere overlevingskans voor het broed en... maar is dit al niet voldoende?

Voor al in het vroege voorjaar kan het nog geducht vriezen en veelvuldig wordt door het K.N.M.I. een waarschuwing tegen nachtvorst uitgegeven.

Behalve het gewas wordt ook de ontwikkeling van het bijenvolk sterk geremd door een periode waarin veel nachtvorst voorkomt omdat de bijen tijdens de kou de wintertros maar zeer langzaam losser zullen maken waardoor het te beleggen raatoppervlak voor de koningin slechts langzaam toeneemt.

Veelal bevinden onze volken zich in die periode bij het fruit of koolzaad en aangezien uit een verhandeling over nachtvorst¹⁾ blijkt dat er bepaalde nachtvorstgevoelige plekken bestaan, kunnen we wellicht van de kennis gebruik maken bij het plaatsen van onze volken in het drachtgebied.

Alvorens hierop nader in te gaan zullen we eerst afspreken wat er onder nachtvorst wordt verstaan.

Nachtvorst is de situatie waarbij de luchttemperatuur en die van uitstekende voorwerpen *nabij het aardoppervlak* tot onder het vriespunt daalt, terwijl de temperatuur op twee meter hoogte voortdurend boven nul blijft.

In land-, tuin- en bosbouw spreekt men over de nachtvorst als de geschetste toestand zich voordoet in het groeiseizoen, welke de periode is die begint zodra 'er gewassen te velde zijn die door bevrozing schade kunnen lijden en die eindigt op het moment dat de geoogste produkten zijn geborgen.

Dat de temperatuur 's nachts over het algemeen lager is dan overdag wordt veroorzaakt door verschillende processen waarbij de totale warmte-afgifte groter is dan de warmtetoevoer. Warmte kan worden overgedragen door geleiding, convectie en straling.

Als het aardoppervlak overdag door de zon wordt beschenen absorbeert het deze warmte (energie) voor een groot deel en staat door geleiding weer een deel af aan de aangrenzende lucht. Een begroeide bodem zal minder warm worden dan een onbegroeide bodem. Wel is de toegevoerde warmtehoeveelheid gelijk, maar de bladeren van het gewas absorberen de warmte en gebruiken deze voor het verdampen van water voor welk proces veel warmte nodig is, zodat een geringere hoeveelheid warmte aan de bodem kan worden afgestaan.

Gaan we nu uit van een nachtelijke situatie *bij onbegroeide grond*, heldere hemel en windstil weer (een optimale situatie ontstaat als de grond ook nog droog is). De instraling, ontvangst van warmte, is gering. In ieder geval geringer dan de uitstraling, afgifte van de overdag ontvangen warmte. Het oppervlaktelaagje verliest voortdurend warmte. Het zal daarom afkoelen en kouder worden dan de aangrenzende lucht en grond. Het oppervlaktelaagje neemt a.h.w. een tussenpositie in.

Er zal nu warmte *vanuit de lucht en vanuit de grond* naar het oppervlaktelaagje worden geleid. Stilstaande lucht is een slechte geleider (het is windstil), zodat het warmteverlies bijna geheel door de bodem moet worden aangevuld, terwijl

¹⁾ Nachtvorst, Ing. M. Scharring. Staatsdrukkerij en Uitgeversbedrijf, Den Haag. Prijs f 9,85.

de temperatuurdaling relatief groot zal zijn. Gaat de temperatuurdaling door tot onder het vriespunt dan spreekt men van nachtvorst.

Nu gaan we uit van dezelfde weersomstandigheden bij begroeide grond. Opnieuw verliest het oppervlaktelaagje warmte hetgeen, zoals u hebt gezien, aangevuld moet worden vanuit de grond en het aangrenzende luchtlagje. Nu vindt er echter een moeilijk warmtetransport plaats vanuit de bodem naar het oppervlaktelaagje omdat er zich tussen de bodem en de bovenzijde van het gewas, waarheen de warmte moet worden getransporteerd, een isolerende laag bestaande uit stengels, bladeren en andere plantenresten plus een stilstaande luchtlag bevindt. Het gevolg hiervan is dat een groot deel van het warmteverlies van het oppervlaktelaagje door het aangrenzende luchtlagje moet worden geleverd, hetgeen aanleiding geeft tot een sterke temperatuurdaling nabij het gewasoppervlak.

Uit metingen is gebleken dat de luchttemperatuur in heldere windstille nachten boven een grasmat tot 5 graden lager kan dalen dan de temperatuur boven dezelfde grond in onbegroeide toestand. Dikwijls komt het voor dat gras door rijp witgevroren is terwijl jonge vorstgevoelige planten, als zij nog *geen gesloten gewas* vormen, geen spoor van vorstschade vertonen. Vooral een oude vervilte grasmat is berucht.

We hebben nu dus de nachtvorst gekreëerd. Koude lucht is zwaarder dan warme lucht en zal daarom afstromen naar de laagste gedeelten van een perceel. Het effect van een helling kan soms zeer duidelijk worden waargenomen na een nachtvorst in de Betuwe. Bij fruittuinen aan de voet van de Rijn- of Waalbandijk is er dikwijls ernstige schade aan de eerste rijen aanplant van het perceel als gevolg van het afvloeien van koude lucht van de met gras begroeide dijk-helling.

Lage terreinen die aan alle zijden door hogere zijn omringd zijn vaak beruchte vorstkuilen.

In Nederland kan nachtvorst overal voorkomen. hoewel in het algemeen een strook direkt langs de kust het minste gevaar oplevert door de nabijheid van het warmtereservoir genaamd Noordzee en door het gegeven dat de wind nabij een groot wateroppervlak minder snel tot windstille zal afnemen.

Bij volkomen windstille of bij zwakke aflandige wind stagneert de warme lucht boven zee en kan zijn temperende invloed niet doen gelden.

In en vlak achter de duinen kan het dan ook tot zware nachtvorst komen. Bijna jaarlijks zien we grote nachtvorstschade aan de cranberries op de Waddeneilanden (denkt u aan de warmte-isolerende laag plantenresten die opwaarts warmtetransport belet).

Tot welke slotkonklusie komen we nu.

Vermijd het plaatsnemen van volken aan de onderzijde van een helling, dijklichaam of in een hol terrein.

Terreinen grenzende aan grote graspercelen zijn blootgesteld aan de invloed hiervan. De boven het gras gevormde koude zware lucht heeft de neiging uit te stromen over de omgeving waarbij de warmere, *lichte* lucht wordt opgetild.

J. A. Zoet, Nieuw-Vennep.

RATENBOUW

Vooral in het verleden is er nog al veel te doen geweest over de vraag of de raten in de bijenwoning in verband met een betere temperatuurbeheersing evenwijdig aan het vlieggat of met een rechte hoek hierop moesten hangen en er is hiervoor een speciale naam bedacht nl. *warme- en koude bouw*.

In oudere bijenteeltliteratuur kunt u hierover uitgebreid lezen.

Wellicht geven de bijen ons zelf het antwoord op de vraag welke richting van de raten zij prefereren als we ze in een ronde korf of cilindervormige woning de raten laten bouwen zonder dat er door de imker voorzieningen worden getroffen. Uitgezonderd de plaats van het vlieggat is er dus geen a-symmetrie.

Onderzoek in Duitsland heeft echter aangetoond dat de voorkeur van de bijen voor een bepaalde bouwrichting van geheel andere zaken afhangt dan het door de mens geïntroduceerde begrip *warme- en koude bouw*.

Alvorens hierop nader in te gaan zullen een paar kenmerken van de ratenbouw worden genoemd die zo algemeen zijn, dat ze als vaststaand mogen worden aangenomen. Als eerste kenmerk geldt dat de raten vertikaal worden gebouwd en in het algemeen zowel vlak als evenwijdig aan elkaar.

Natuurlijke vervormingen in de woonruimte der bijen, of opzettelijk aangebrachte om speciaal gevormde raat te verkrijgen voor tentoonstellingsdoeleinden, hebben aangetoond dat de bijen evenwijdige raten kunnen bouwen die gekromd zijn.

Aan prof. Lindauer en Nedel komt de eer toe reeds in 1959 te hebben ontdekt dat de bijen de vertikaal herkennen d.w.z. ze zijn gevoelig voor de richting van de zwaartekracht. De bijen nemen dit waar door orgaantjes die paarsgewijs voorkomen bij de geledingen tussen kop en borststuk en tussen borststuk en onderbuik.

Vervolgens stelden Dr. Martin en Prof. Lindauer

er vast dat het orgaan in de nek het belangrijkste is bij de zwaartekracht waarneming. Aangezien de bijen in staat zijn reeds een kleine afwijking van hun lichaam t.o.v. het verticale vlak op te merken en te corrigeren, regelt dit orgaan in feite de verticale bouwrichting van de raten.

De invloed van het magnetisch veld

Een ander krachtveld, overal op aarde aanwezig, is het magnetisch veld. Een groot aantal dieren kunnen dit veld waarnemen en hun gedrag wordt erdoor beïnvloed.

Opnieuw was het Prof. Lindauer, nu in samenwerking met Dr. Oehmke, die heeft aangetoond **dat de richting van het verticale vlak** van de raten (dus de zogenaamde warme of koude bouw) afhangt van het magnetisch veld dat door de bijen wordt waargenomen.

Zij toonden dit aan door bijenzwermen te huisvesten in opstaande cilindervormige woningen van karton met de vliegopening in de cilindervormige basis. Deze cilinders werden in een tent geplaatst waarin het licht was verstrooid, zodat de bijen de stand van de zon niet voor oriëntatie konden gebruiken.

Genoemde zwermen waren afkomstig van volken die hun raten vrij konden bouwen (ze werden dus niet geleid door raampjes of andere hulpmiddelen) en ze bouwden hun raten gewoonlijk in dezelfde kompasrichting als de raten van het moedervolk waaruit ze afkomstig waren.

Als dezelfde zwerm nu werd gehuisvest in een tweede kartonnen cilinder welke in een magnetisch veld werd geplaatst die 40° afweek van het aardse magnetisch veld (deze afwijking werd opgewekt door staafmagneten) dan bouwden deze bijen hun raten nu ook onder een overeenkomstige hoek van 40° t.o.v. hun eerdere bouwsel.

Als het magnetisch veld zeer sterk werd vervormd, bijvoorbeeld door het aanbrengen van een ijzeren staaf aan de zijkant van de woning, dan werden de raten niet zoals gewoonlijk vanaf de bovenzijde van de woning naar beneden gebouwd, dich in plaats daarvan werd er slechts én enkele raat gebouwd vanuit de zijwand. De aanhechtingsplaats van de raat bevond zich op de plaats waar het magnetisch veld het sterkst was, waarbij de raat was gericht volgens de krachtlijnen van het veld.

Vervolgens liet men het magnetisch veld toenemen tot een waarde gelijk aan 10x de kracht van het aardse magnetisch veld. Nu waren de bijen niet meer in staat tot ratenbouw, ze vormden geen tros, bedekten de buitenzijde van de

woning en vertoonden neiging om weg te trekken.

Eén van de zwermen vormde echter verscheidene dagen een tros onder de vliegopening en bouwde aldaar één enkele cilindervormige raat vanaf de bodemplank rond de vliegopening, waarbij opnieuw de richting van het opgelegde magnetisch veld werd gevolgd. Aan de hand van deze resultaten geeft Prof. Lindauer de imkers in overweging om na te gaan of het wel zo verstandig is om ijzeren hulpstukken bij woningen te gebruiken. (Dit is opnieuw een voorbeeld hoe de praktijk zijn voordeel kan doen met resultaten uit de wetenschappelijke hoek; denk in dit verband eens aan de ijzeren reistaven).

Er rijzen nog tal van vragen rond hetgeen zojuist naar voren is gebracht, nog afgezien van het grondbeginsel van het mechanisme en in welke mate de gevoeligheid bij de bijen is ontwikkeld om het magnetisch veld waar te nemen. Als bijen in een lege ruimte hun raten bouwen in de richting die ze zelf prefereren b.v. noord-zuid, worden ze dan benadeeld als ze door de imker een andere richting voor de ratenbouw krijgen opgelegd?

Dat honingbijen gevoelig zijn voor het magnetisch veld werd ontdekt na onderzoek van afwijkende richting-indikaties van dansende bijen. Alleen de dansrichting die samenviel met de richting van het aardse magnetisch veld vertoonde geen afwijkende richting aanwijzing.

I.B.R.A. Research News No. 14
Be Wold 55 (4): 153-155 (1974)

J. A. Zoet,
Nieuw Vennep

De Amerikaanse bijenkoorts

Van dhr. Gerbrand van Dyk, 113 Hilltop Circle, Milford, Connecticut 06460, U.S.A., die circa 25 jaar geleden naar Amerika emigreerde, ontving de redactie een amusant relaas over de wijze waarop hij imker werd, alsmede zijn verdere belevenissen met de bijen. Hij gaf de redactie toestemming het verhaal, indien gewenst, te publiceren; wel, de redactie stelt het bijzonder op prijs zijn ervaringen in haar kolommen te mogen opnemen en zij spreekt daarbij de hoop uit, dat dit verhaal niet zijn laatste "story" zal zijn. (Red.)

Ongeveer 3½ jaar geleden werd ik aangetast door de bijekoorts, hier "beefever" genaamd; mijn echtgenote zegt momenteel, dat het ongeneeslijk blijkt te zijn, welnu, het verliep allemaal als volgt:

PRIJSLIJST 1978

DE GEGOTEN KUNSTRAAT IS ER WEER

De nieuwe Kunstraatmachine is gearriveerd, zodat wij U nu uitvoering omtrent het nieuwe produkt kunnen informeren.

De belangrijkste redenen voor aanschaf waren: Eindelijk is er een machine op de markt die op efficiënte manier GEGOTEN KUNSTRAAT kan maken, waarbij het verschil in aantal vellen per kg is teruggebracht tot ± 2 vel. De steeds groter wordende groep imkers, die hier middels aankopen in het buitenland reeds ervaring mee had opgedaan moet ook bij HET BIJENHUIS dit produkt kunnen verkrijgen, zeker nu gebleken is dat het een zeer goede kunstraat is.

In het verleden is heftig geageerd tegen de kwaliteit van dit produkt omdat de toenmalige machines niet in staat waren GEGOTEN KUNSTRAAT als massaproduct te vervaardigen.

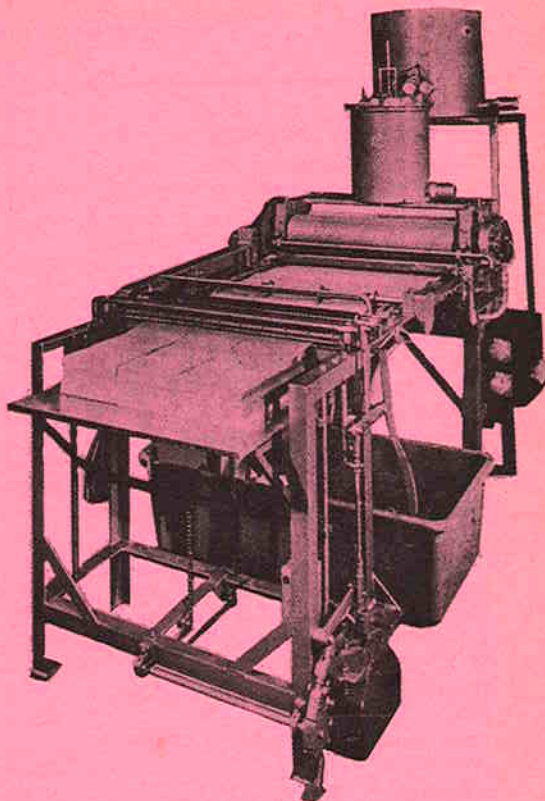
Een sterk verkoopargument uit die dagen was, dat gewalste kunstraat ± 5 vellen meer per kg. bevatte dan GEGOTEN KUNSTRAAT en daarmee was het pleit beslecht.

Dit kwantitatieve verschil was een feit maar zei nauwelijks iets over de kwaliteit. Ook hier is goedkoop misschien wel duurkoop geweest.

Over de vraag hoe de bijen dan wel reageren op GEGOTEN KUNSTRAAT kunnen wij zeer positief zijn. Bij proeven o.a. in Duitsland is zonder meer gebleken dat bij gelijktijdig aanbieden van beide soorten kunstraat de GEGOTEN RAAT steeds het eerste en beter werd uitgebouwd. Bij het uitbouwen van de raat is de uiteindelijke dikte van het tussenschot even dik (of dun) hetgeen in de praktijk betekent dat de bijen bij GEGOTEN KUNSTRAAT meer grondstof ter beschikking hebben voor de uitbouw van de raat. Aangezien het produceren van was door de bijen veel honing kost, zit hier de winst.

De GEGOTEN KUNSTRAAT is steviger en heeft na montage in de raampjes veel minder neiging tot golven.

Het is mogelijk reeds in de winter deze kunstraat in de raampjes te zetten, hetgeen voor gewalste raat niet gewenst is. Het bewaren van



beide typen behoort op een koele en donkere plaats te geschieden en het inzetten in een redelijk verwarmde ruimte is aan te bevelen.

Zoals er voorkeur bestaat voor verschillende typen kasten, zo zal dit voorlopig ook nog wel het geval zijn bij de beide soorten kunstraat. Wij zijn er van overtuigd dat zij, die eenmaal een proef met de GEGOTEN KUNSTRAAT hebben genomen, daarbij zullen blijven.

Overigens zullen wij — zie prijslijst — ook de gewalste kunstraat blijven leveren.



BIJENHUIS - WAGENINGEN

Bank: Algemene Bank Nederland te Wageningen

Rek.nr. 53.90.42.900 - Telefoon 08370-12863 - Giro 823276

PRIJSLIJST 1978

prijswijzigingen ten alle tijde voorbehouden.

SIMPLEXKASTEN EN ONDERDELEN

1. Simplexkast compleet: met 2 hoge randen en 2 broedkamers in Vurehout	f 166,25
1a. Simplexkast compleet met 2 hoge randen en 2 broedkamers Multiplex W.B.P.	„ 175,—
3. Simplexkast compleet met 1 hoge en 1 lage rand, 1 broed- en 1 honingk. Vurehout	„ 156,—
3a. Simplexkast compleet met 1 hoge en 1 lage rand, 1 broed- en 1 honingk. Multiplex W.B.P.	„ 164,50
9. Simplex bodem met vliegplank, r.v.s. pianoscharnier over de volle breedte, Vurehout	„ 34,75
9a. Simplex bodem, uitvoering als nr. 9 in Multiplex W.B.P.	„ 34,75
10. Lage rand, voor honingk., ook te gebruiken 3 lage randen i.p.v. 2 hoge, in Vurehout	„ 22,75
10a. Lage rand, als nr. 10 in Multiplex W.B.P.	„ 23,75
11. Hoge rand voor broedkamer, Vurehout	f 31,50
11a. Hoge rand voor broedkamer, Multiplex W.B.P.	„ 33,—
12. Broedkamer, binnenbak, Vurehout	„ 20,50
12a. Broedkamer, binnenbak, Multiplex W.B.P.	„ 22,—
13. Honingkamer, binnenbak, Vurehout	„ 18,—
13a. Honingkamer, binnenbak, Multiplex W.B.P.	„ 19,—
14. Schuin dak met roestvrij metalen dekplaat, Vurehout	„ 34,50
15. Plat dak met roestvrij metalen dekplaat, Vurehout	„ 34,50
15a. Plat dak met roestvrij metalen dekplaat Multiplex W.B.P.	„ 37,—
16. Voerbak, systeem Mommers (vermelden: Simplexmaat) met glas om de bijenruimte af te dekken. Inhoud $\pm$ 6 liter. De toegang voor de bijen steeds aan de vlieggatzijde plaatsen	„ 27,50
16a. Voerbak, uitvoering als nr. 16, in Multiplex W.B.P.	„ 28,—
17. Reisraam, solide constructie	„ 16,50
19. Dekplank/uitlaatbord, met uitlaat (vermelden voor simplex)	„ 15,—
20. Dekplank simplex zonder opening voor uitlaat	„ 11,50

SPAARKASTEN KOMPLEET, gemonteerd

31. In Vurehout best. uit: dak + bodem 2 broedkamers	f 131,50
31a. In Multiplex W.B.P. best. uit: dak + bodem, 2 broedkamers	„ 138,—

SPAARKASTEN KOMPLEET

32. In Vurehout best. uit: broedk. met vaste bodem, 1 honingk. + dak	„ 115,—
32a. In Multiplex W.B.P. best. uit: broedk. met vaste bodem, 1 honingk. + dak	„ 122,50

ONDERDELEN SPAARKAST, gemonteerd

33. Losse bodem, voorzien van vliegplank met RVS pianoscharnier over de volle breedte, in Vurehout	f 31,—
33a. Losse bodem, uitvoering als nr. 33 in Multiplex W.B.P.	„ 31,—
34. Broedk. met vaste bodem, vliegplank over de gehele breedte met RVS pianoscharnier, in Vurehout	„ 49,75
34a. Broedk. met vaste bodem, uitvoering als nr. 34, in Multiplex W.B.P.	„ 52,50
35. Broedkamer bovenbak, in Vurehout	„ 35,50
35a. Broedkamer bovenbak, in Multiplex W.B.P.	„ 37,50
36. Honingkamer, in Vurehout	„ 28,50
36a. Honingkamer, in Multiplex W.B.P.	„ 30,—
37. Plat dak met roestvrij metalen dekplaat, in Vurehout	„ 34,50
37a. Plat dak uitvoering als nr. 37 in Multiplex W.B.P.	„ 37,—
38. Voerbak systeem Mommers, uitvoering als nr. 16; opgeven: voor Spaarkast, in Vurehout	„ 27,50
38a. Voerbak, uitvoering als nr. 16, in Multiplex W.B.P.	„ 28,—
39. Reisraam/separator, met aanvliegplankje voor het bovenste volk, geen afzonderlijk reisraam nodig	„ 21,50
40. Uitlaatbord/dekplank met uitlaat, vermelden: voor spaarkast	„ 15,—
41. Dekplank spaarkast zonder opening voor uitlaat	„ 11,50
42. Snelgrovebord spaarkast	„ 31,50

BOUWPAKKETTEN SPAARKAST

45. Bouwpakket in Vurehout best. uit: dak + bodem, 1 broedk. en 1 honingk.	f 102,—
45a. Bouwpakket in Multiplex W.B.P. best. uit: dak + bodem, 1 broedk. en 1 honingk.	„ 106,—
46. Bouwpakket in Vurehout best. uit: dak + bodem, 2 broedkamers	„ 110,—
46a. Bouwpakket in Multiplex W.B.P. best. uit: dak + bodem, 2 broedkamers	„ 115,—

BOUWPAKKETTEN SPAARKAST-ONDERDELEN

48. Losse bodem, voorzien van vliegplank met RVS pianoscharnier over de volle breedte, in Vurehout bouw.	f 25,50
--	---------

48a.	Losse bodem, uitvoering als nr. 48 in Multiplex W.B.P. bouw.	„	25,50
49.	Broedkamer met vaste bodem, vliegplank over de gehele breedte met RVS pianoscharnier, in Vurehout bouw.	„	40,—
49a.	Broedkamer met vaste bodem, uitv. als nr. 49 in Multiplex W.B.P.	„	43,—
50.	Broedkamer bovenbak, in Vurehout bouw.	„	30,—
50a.	Broedkamer bovenbak, Multiplex W.B.P. bouw.	„	32,—
51.	Honingkamer, in Vurehout bouw.	„	22,—
51a.	Honingkamer, in Multiplex W.B.P. bouw.	„	23,—
52.	Plat dak met roestvrij metalen dekplaat, in Vurehout bouw.	„	29,—
52a.	Plat dak, uitvoering als nr. 52, in Multiplex W.B.P.	„	30,—
Alle bodems kunnen worden voorzien van bodemventilatie à			
		„	4,—

ZESRAAMSKAST EN ONDERDELEN

55.	Zesraamskastje, compleet met voerbak en dak, in Vurehout	f	82,—
55a.	Zesraamskastje, compleet met voerbak en dak in Multiplex W.B.P.	„	86,75
56.	Bouwpakket zesraamskastje + dak, in Vurehout	„	48,—
56a.	Bouwpakket zesraamskastje + dak, in Multiplex W.B.P.	„	52,—
59.	Zesraamskastje, in Vurehout	„	32,—
59a.	Zesraamskastje, in Multiplex W.B.P.	„	35,—
60.	Dak zesraamskastje met roestvrij metalen dekplaat in Vurehout	„	26,50
60a.	Dak zesraamskast, uitvoering als nr. 60, in Multiplex W.B.P.	„	27,50
61.	Voerbak, systeem Mommers, uitvoering als nr. 16. Opgeven: voor zesramer, in Vurehout	„	26,50
61a.	Voerbak, uitvoering als nr. 16, in Multiplex W.B.P.	„	27,50
62.	Reisraam voor zesramer	„	13,25
65.	Broedkamer voor zesramer, in Vurehout	„	20,—
65a.	Broedkamer voor zesramer, in Multiplex W.B.P.	„	22,—
66.	Honingkamer voor zesramer, in Vurehout	„	17,—
66a.	Honingkamer voor zesramer, in Multiplex W.B.P.	„	19,—

KONINGINNETEELT- EN OBSERVATIEKASTJES

70.	Koninginneteeltkastje. Voldoet aan de eisen van het Koninginneteeltstation te Schiermonnikoog. In Vurehout met dekplankje	f	39,50
70a.	Koninginneteeltkastje, uitvoering als nr. 70, in Multiplex W.B.P.	„	39,50
71.	Observatiekastje, compleet met glasplaten voor 2 broedkamerramen	„	120,00

RAMEN per 10 stuks

87.	Broedkamerramen met zaagspleet	f	9,25
88.	Broedkamerramen zonder spleet	„	8,50

89.	Honingkamerramen met zaagspleet	„	8,75
90.	Honingkamerramen zonder spleet	„	8,—
91.	Ideaalramen, broedkamer	„	15,—
92.	Ideaalramen, honingkamer	„	15,—

KLEINE KASTONDERDELEN

95.	Dekkleedje, Simplex, zwaar vilt	f	5,—
96.	Dekkleedje, Spaarkast, zwaar vilt	„	5,—
97.	Dekkleedje, Zesramer, zwaar vilt	„	3,—
98.	Dekkleedje, Koninginneteeltkastje	„	2,—
110.	Verkleinblok 3-ramen, broedk. maat	„	9,75
111.	Verkleinblok 2-ramen, broedk. maat	„	7,50
112.	Verkleinblok/voerraam, broedk. maat	„	5,75
112a.	Verkleinblok/voerraam, honingk. maat	„	4,50
113.	Insmeltplank, broedkamerramen	„	3,50
113a.	Spanplankje, broedkamermaat	„	12,50
114.	Insmeltplank, honingkamerramen	„	2,50
114a.	Spanplankje, honingkamermaat	„	10,50
115.	Vliegplank, Simplex, scharnier R.V.S	„	7,50
116.	Spleetopener, spalkt de spleet van raampjes met zaagspleet open voor het inzetten van de kunstraat	„	3,50

DRAAGLIJSTEN, AFSTANDSREPEN ENZ.

117.	Afstandsblikjes per 100	f	6,25
118.	Draaglijsten, per paar	„	1,75
118a.	Draaglijsten plastic, per paar	„	1,50
119.	Afstandsrepen, per paar, nieuw model	„	2,50
120.	Pianoscharnier, 40 cm., R.V.S.	„	3,25
121.	Vliegplankschroefhaken, voor simplex	„	0,40
122.	Kastverbinders voor spaarkast. met bijbehorende schroeven, per stuk	„	1,—
122a.	Kastverbinders, groot formaat	„	1,—
123.	Kastcijfers, per stuk	„	0,45
124.	Schroefjes, R.V.S., per zakje	„	1,25
125.	Spijkers, gegalvaniseerd per zakje	„	1,25
126.	Tencotop	„	9,—
126a.	Tencorex	„	9,75
127.	Kwasten	f	2,50/3,—
128.	Hamers	„	3,50/5,25
129.	Afstandsbeugels per 100 st.	„	6,50
130.	Puntspijkers, voor afstand-geleiding zijlatten, per zakje 100 st.	„	3,25
131.	Kombi-kit	„	4,—
132.	Constructielijm (Frencken)	„	11,50
133.	Hoekverbinders, spaarkast, per set	„	2,25

BEROKERS

140.	Blaasbalg beroker, eigen fabriikaat	f	17,50
141.	Blaasbalg beroker, (Smoker)	„	32,50
142.	Blaasbalg beroker, (Rookmeester)	„	37,50
143.	Automatische beroker, met veerwerk en hevel voor in- en uitschakelen	„	39,50
144.	Elektrische beroker, met batterij	„	41,50
145.	Dathepijp met ventiel. De rook kan niet geïnhaleerd worden	„	22,75
145a.	Kurkring voor dathepijp	„	3,—
145b.	Dathepijp met ventiel, geel koper	„	31,25
146.	Dathepijp, zonder ventiel	„	20,75

369. Boenwas, per kg. in plastic emmers van 7½ kg. „ 7,50

KUNSTRAAT, WAS EN KAARSEPIT

370. Gewalste Kunstraat voor broedk. ramen m.s. per kg f 19,50
 370a. Gewalste Kunstraat voor broedk. ramen z.s. per kg „ 19,50
 371. Gewalste Kunstraat voor honingk. ramen m.s. per kg „ 19,50
 371a. Gewalste Kunstraat voor honingk. ramen z.s. per kg „ 19,50
 372. Gegoten Kunstraat voor broedk. ramen m.s. per kg „ 19,50
 372a. Gegoten Kunstraat voor broedk. ramen z.s. per kg „ 19,50
 373. Gegoten Kunstraat voor honingk. ramen m.s. per kg „ 19,50
 373a. Gegoten Kunstraat voor honingk. ramen z.s. per kg „ 19,50
 375. Gewapende Kunstraat, broedkamer per kg „ 22,—
 375a. Gewapende Kunstraat, honingkamer per kg „ 22,—
 376. Doe het zelf pakket kaarsen, compleet met pit „ 7,50
 380. Kaarsenpit, nr. 3-6-9-13. Leg een vel kunstraat op een warme plaats. Rol het op met de pit in het midden. Ruikt lekker en brandt lang; 4 dikten per mtr. resp. f 0,30,-0,40-0,50-0,60
 381. Kaarsepit, hele klos, per kg. „ 55,—
 385. Wassmelter, geëmailleerd „ 186,—
 385a. Wassmelter R.V.S. „ 287,50
 386. Wassmelter, elektrisch „ 292,50
 387. Stoomwassmelter „ 575,—

BOEKEN, WERKTEKENING ENZ.,

391. Bijenhouden met succes, H. van Gool f 37,50
 392. Het Grote Bijenboek, R. P. Groenveld „ 28,50
 393. Bijenhouden, Th. Vriends „ 16,50
 394. Zo leven de bijen, de Jongh „ 7,50
 395. Knipvel met zwart/wit foto's „ 1,20
 396. Knipvel met kleurenfoto'tjes „ 1,—
 397. Bloemen en Bijen „ 0,55
 398. De Wondere wereld van de honingbij „ 0,50
 399. Drieslagfolder Bijen en Bijenteelt „ 0,10
 400. Der Schweizerische Bienenvater „ 54,—
 401. Bijen, Honing en gezondheid, naar het boek van Edmund Herold: Heilwerte aus dem Bienenvolk „ 29,50
 402. Bieke's levenslied „ 5,50
 403. De Wonderbaarlijke Bijenstaat „ 29,50
 404. De taal der insecten, Dorothy Hinshaw Patent „ 15,90
 405. Het bijenboekje, Jacob Streit „ 13,50
 406. Handboek der moderne Bijenteelt Herdruk Schotman „ 71,50
 407. Bijen en Bijenhouden, herdruk de Roever „ 62,50
 408. Aufbau und Umbruch einer Grossimkerei, Erhard Schehle „ 7,50
 409. Praktische Bienenzucht, W. Oetting „ 7,50
 410. Pollensammeln heute, Bernd Dany „ 9,50

411. Normaalblad Simplexkast „ 12,50
 De werktekening van de spaarkast vraag u aan bij de Rijksbijenteeltconsulent te Hilvarenbeek door overschrijving van f 2,50 op diens giro: 1110262.
 412. Werktekening zesramer „ 3,—
 413. Werktekening koninginneteeltkastje „ 1,—
 414. Werktekening observatiekastje „ 3,—
 416. Werktekening waspers maken „ 2,50
 417. Werktekening Lohuiskastje „ 2,50
 418. Verzamelband „ 14,—
 419. Kastkaarten, per 10 st. „ 2,25
 420. Spaar de bijen, Aanplakbiljet om op bomen en hekken in de buurt van uw volken aan te brengen „ gratis
 421. Belgische kleurenposter „ 18,50
 421a. Rol met 2 engelse kleurenposters „ 17,50
 421b. Set van 12 grote kleurenfoto's "Honeybee" „ 69,—

SPELDIES, BROCHES ENZ.

422. Herdenkingstegel f 2,50
 423. Dasspeld Honingbij „ 5,—
 424. Broche Honingbij „ 5,50
 424a. Hangertje Honingbij met Ketting „ 7,50
 425. Stropdas met ingeweven bij, 3 kleuren „ 14,50
 426. Verzilverd lepeltje met embleem „ 7,50
 427. Honingbonbons, per zakje „ 1,50
 428. Mede per fles „ 9,50
 429. Convocatiekaarten, per 100 st. „ 2,50
 430. Ansichtkaarten Bijenhuis „ 0,50
 431. Bumble Bee, papieren decoratiebij groot „ 6,50
 432. Bumble Bee, als nr. 431, klein „ 3,50

ZADEN in zakjes van 25 gram

440. Heracleum, Bereklaauw f 1,50
 441. Trifolium Incarnatum, Klaver „ 1,60
 442. Fagopyrum, Boekweit „ 1,50
 443. Melilotus Albus, honingklaver „ 1,50
 444. Trifolium Repens, witte klaver „ 2,—
 445. Phacelia Tanacetifolia, Phacelia „ 1,50
 446. Onobrichia vicifolia, Esparcette „ 1,50
 448. Cichorium, cichory „ 2,40
 447. Brassica, zomerraapzaad „ 1,50
 449. Carum Carvi, karwij „ 1,50
 450. Borage officinalis, bernagie „ 2,—
 451. Sinapis Alba, gele mosterd „ 1,50
 452. Anethum graveolens, Dille „ 1,60
 453. Medicago sativa, lucerne „ 1,50

Prijzen grotere verpakkingen op aanvraag.

Grote Dingen

Kleine Dingen

Goede Dingen

BIJENHUIS WAGENINGEN



Straat

te

Tel. 0..... no.

BESTSELLING

* Zenden / wordt afgehaald d.d.

[illegible]

* Doorhalen wat niet van toepassing is.
Verzending geschiedt niet franco. Prijswijzigingen voorbehouden.



KORTINGSREGELING BIJENHUIS

Bij aankopen boven f 750,— korting 5%

Bij aankopen boven „ 1.250,— korting 10%

ALGEMENE VERKOOPVOORWAARDEN

De prijsnoteringen zijn ten alle tijden vrijblijvend.

De leveringen geschieden ongefrankeerd en reizen voor rekening en risico van koper; laat dus bij beschadiging of manco tijdens vervoer direkt een verklaring van bevinding opmaken.

Leveringen aan niet leden geschieden in de regel onder rembours.

Bij bestellingen tot f 25,— kan f 2,50 in rekening gebracht worden als aandeel in de administratie- en/of verpakkingskosten.

De betaling dient te geschieden binnen 14 dagen na faktuurdatum. Winkelverkoop uitsluitend à kontant.

Reclameren en/of ruilen binnen 8 dagen, uitsluitend op vertoon van kasabon of nota.

WIJ BETALEN EEN HOGE PRIJS

Ruwe Raat }
Voor: Ontzegelwas } - Van goede kwaliteit
Zuivere Was }
Nederlandse honing - mits ze voldoet aan de eisen van de Warenwet.

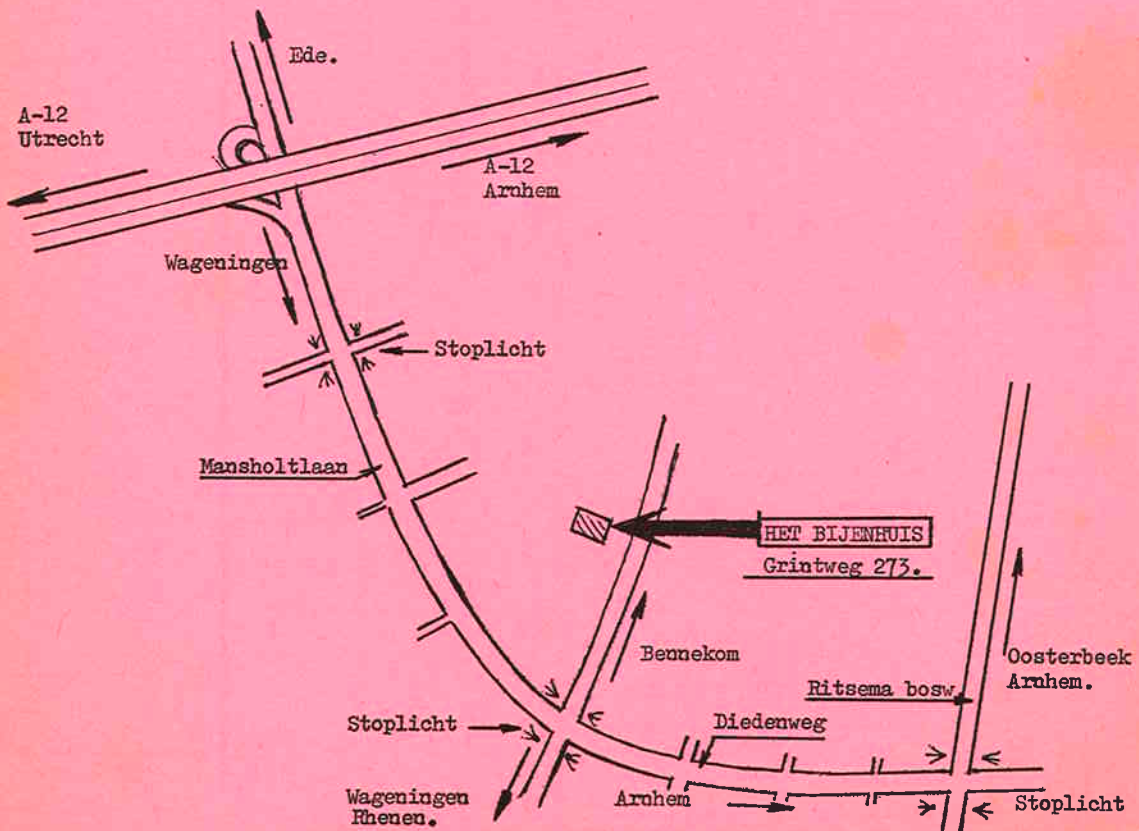
Alles dient franko huis geleverd te worden aan het Bijenhuis te Wageningen.

Betaling geschiedt direkt na controle van uw zending.

Prijs nader overeen te komen.

OPENINGSTIJDEN WINKEL

Op werkdagen: van 8.00 - 12.00 en van 13.30 - 17.30 uur. Op iedere 1e en 3e Zaterdag van de maand van 9.00 - 12.00 uur.



Twee maanden voordat mijn bestelde bijen zouden arriveren had ik de kast al gereed staan. Hoewel mijn bijen dus nog niet afgeleverd waren — het kon overigens elke dag plaats vinden — riep mijn buurvrouw op 6 juni 1974 "Mr. van Dyk, ik geloof dat uw bijen in mijn struiken zitten". Ik zei dat dit niet kon omdat de kast, die zij naast mijn huis had zien staan, nog geen bijen bevatte. Erg stoer beloofde ik niettemin haar van dat ongemak af te zullen helpen.

De zwerm, die het betrof, hing op een ideale plaats aan de tak van een heester. Ik besloot mijn lege broedkamer met bodem te halen, deze op één hand onder de zwerm te houden en dan met de andere hand een ruk te geven aan de tak, waaraan de zwerm hing.

Helaas hadden de bijen het uiteinde van die tak niet vrij gelaten om er een ruk aan te geven. Misschien kunt u zich mijn situatie voorstellen, het was 32° C.; mijn bijesluiser was zo strak om mijn middel aangetrokken, dat ik haast niet kon bukken. Duizenden bijen vlogen mij voor het eerst van mijn leven om de oren. De druk van de broedkamer met bodem, gedragen op mijn linker hand werd hoe langer hoe zwaarder. Ik deed mijn ogen dicht, mijn knieën begonnen te knikken, ik duwde mijn blote hand in de zwerm totdat ik de tak te pakken kreeg, een flinke ruk en de meeste bijen vielen in de broedkamer. Vlug de vijf ramen, die ik er tevoren had uitgehaald, er in, het deksel er op en naar de zijkant van mijn huis gebracht.

Er ging een gejuich op en toen pas zag ik dat zich op een eerbiedige afstand een hoeveelheid toeschouwers had verzameld. Mijn jongste dochter vroeg „Ben je gestoken, Pa?“, waarop ik wat minder stoer antwoordde „welnee, kind“.

Mijn buurvrouw riep wederom en zei: „Er hangen er nog een hele massa“.

Ditmaal namen we een kartonnen doos (lichter!), de tak kon nu gemakkelijk worden vastgepakt; het restant belandde in de doos, waarna we deze voor de kast op z'n kant zetten. In gelederen van zes marcheerden de bijen de kast in. Op dat moment was ik officieel "beekeeper" geworden. Doodmoe en op van de zenuwen ging ik in het gras zitten en een sigaretje roken. Ik had misschien twee trekjes genomen, toen mijn vrouw riep: „Het postkantoor is aan de telefoon, of je zo snel mogelijk je pakket bijen wilt halen, ze zitten al aan de buitenkant van het gaas“.

Wat nu? Ik had geen kast meer. Op het postkantoor aangekomen waren ze gelukkiger mij te zien dan het Kerstmannetje in december. „Je behoeft niets te tekenen, geen papieren in te vullen, als je dat handeltje maar vlug meeneemt!“

Zou ik ze in de kofferruimte van mijn auto doen?

Nee, dat lijkt onmenselijk. Dan maar op de achterbank van de auto plaatsen en het beste maar hopen met al die bijen aan de buitenkant van het gaas. Het ging goed.

Thuisgekomen werd de suikerpot in beslag genomen, we deden wat water bij de suiker, zoals aangegeven op het verzendpakkestje; we sprenkelden het suikerwater, over de bijen en zetten het geheel op een donkere plek in de kelder.

Nog diezelfde middag reden we 40 km naar een winkel van imkerartikelen en kochten er een nieuwe kast (bouwpakket), die we, thuisgekomen snel in elkaar spijkerden en in de grondverf zetten. De volgende morgen nog een verfje en 's middags, nadat we de bijen goed nat hadden gemaakt, werd de koningin in haar kooitje (wordt in een zending pakketbijen los meegeleverd) zonder één der kurkjes tussen twee ramen opgehangen en de bijen in de nieuwe kast er bij geschud.

Zo begon mijn imkers-loopbaan en ik heb er nog nooit spijt van gehad. Het ging zo goed, dat ik in 1975 besloot de "apiary" (bijenstand) tot vijf kasten uit te breiden. Gedurende de eerste winter volgde ik een cursus bijenteelt onder leiding van Dr. Newton van het Connecticut State College. Om de een of andere reden verdwenen er enkele koninginnen, zodat in 1975 slechts 175 pond (1 pond is 450 gram) honing werd geoogst. (Dhr. van Dyk reist niet; red.). In het voorjaar van 1976 werd de bijenstand weer uitgebreid, ditmaal tot 11 volken. De koninginnen bleven er echter vandoor gaan of werden gedood door hun dochters, zodat ook in 1976 de oogst beneden de 200 pond bleef. In het najaar werd een van de 11 volken door de wasmot opgevreten en vijf volken kwamen de winter niet door; ze waren met onvoldoende bijen de winter ingegaan.

Verenigen was wel overwogen, doch aangezien ze de vorige winter er wel doorgekomen waren, werd besloten het er maar op te wagen.

Hadden we geweten wát voor een winter er op komst was, dan hadden we beslist niet nagelaten minder sterke volken te verenigen. Vergeleken met de staat New York was het echter nog niet eens zo slecht; daar kwam 75% van de volken de winter niet door!

Dit voorjaar werd met 11 nieuwe volken begonnen; voor drie daarvan werden ramen met bijen en broed van de vijf overwinterde volken afgenomen. Daarvoor bestelden we drie hybride koninginnen bij "York" in Georgië. Voor wat betreft de acht overigen werd met kernvolkjes aangevangen, drie van "York" en vijf van "Beemaster" uit Californië. Kosten \$ 30.— per 3-raams volkje. Alle met hybride koninginnen. In juli verloren twee van de nieuwe kernvolkjes weer hun koninginnen; ze werden toen verenigd met een

nieuw volk, dat wel moergoed was. Dat bracht het aantal op 14 volken. Zaterdag 10 september 1977 ontdekten we weer een volk zonder moeder en verenigden dat met een ander; dat maakte dan nu 13 volken.

Volgend voorjaar zullen we opnieuw een aantal koninginnen aanschaffen, zodat het aantal weer op 16 komt. Vanwege mijn koninginnenprobleem ben ik al twee jaar van plan om enkele reservevolkjes aan te houden om eventuele moederloze volken weer een koningin te kunnen geven. Om de een of andere reden is daar nog niets van gekomen, misschien volgend jaar.

De vijf overwinterde volken deden het gelukkig uitstekend en brachten met elkaar 554 pond honing op. Het had beter kunnen zijn want een van de vijf was een paar weken moederloos. Een nieuwe koningin per luchtpost uit Georgië bracht hier uitkomst. Wanneer ik 's ochtends bel brengt de postbode de bestelde koningin de volgende dag! "York" bezit ongeveer 20.000 volken.

Voor de komende winter ziet er nu alles goed uit; iedere kast heeft 20 tot 40 pond honing en alle volken zijn sterk.

Verder ben ik nog doende om elk volk 20 pond suikerstroop met een anti-Nosema middel op te voeren. Niet dat het direct nodig is, doch baat het niet, het schaadt ook niet.

Wel moet ik deze winter nog 32 honingkamers zagen en timmeren, alsmede de benodigde ramen met kunstraat gereed maken. Het apparaat om de kunstraat te plaatsen moet nog uit Engeland komen. Ook moeten er nog circa 300 potten honing à \$ 1.25 per pond worden verkocht.

Aangezien ik mijn "beekeeping" hobby hier in de USA was begonnen en ik nog nooit een Nederlandse imker had ontmoet, probeerde ik in 1975, toen ik met vakantie in Nederland was, er een te vinden. In A. werd het telefoonboek geraadpleegd en vonden we iemand, die bijenmateriaal verkocht. Deze man stelde voor dhr. Bronk, een plaatselijke imker, te bellen. Al gauw ontdekte ik, dat dhr. Bronk ook met de bijenkoorts behept was. Het kwam mij voor dat hij het nog erger had dan ik. Samen bezochten we toen een oudere imker (Bakker?) en in het heen en weer praten ontdekten we verscheidene overeenkomstige, doch ook tegenstrijdige gebruiken in de USA en Nederland.

Vanaf die tijd schrijven dhr. Bronk en ik elkaar steeds als we iets nodig hebben of willen weten.

Toen ik mijn vakantie in 1977 in Nederland doorbracht was ik in de gelegenheid een groot deel van de Nationale Imkersdag te Assen bij te wonen. Een paar dagen nadien nam dhr. Bronk mij mee naar de heide en het Bijenhuis te Wageningen.

Het weer was fantastisch en alhoewel ik in Hoenderloo op de Veluwe was groot gebracht, had ik de heide nog nooit zo mooi gezien. Dhr. Bronk vond zelfs een paar takjes witte struikheide, die hij mij cadeau gaf.

Het Bijenhuis was erg impressief en is iets waar de Nederlandse imkers erg trots op kunnen zijn.

Het was een prachtige dag en hoogst voldaan ging ik, na bij de fam. Bronk te hebben gegeten, weer naar Rotterdam en vandaar enkele dagen later naar de USA.

Ik heb het contact met de fam. Bronk erg gewaardeerd en ik hoop dat ik dhr. Bronk of welke Nederlandse imker dan ook eens hier in de USA zal ontmoeten. Mijn woonplaats ligt slechts 1½ uur rijden van Kennedy Airport, New York, waar ik hem dan zal afhalen.

Ik ben er van overtuigd dat bij een tijdig "geplanned" bezoek er een soort programma gemaakt kan worden, zodat verschillende aspecten van het bijenhouden hier bestudeerd kunnen worden, mogelijk mede ten bate van de Nederlandse imkerij.

Milford, oktober 1977.

VANZELFSPREKEND, MAAR TOCH . . .

Slechts weinigen van ons zullen uit louter zakelijke motieven met het bijenhouden zijn begonnen, want in de bijenteelt geldt dan in sterke mate dat veel kost voor weinig baat uitgaat. Andere motieven spelen een rol.

Voor de één is bijenhouden een voortdurende uitdaging, de ander wordt gegrepen door het mysterie dat zich in de duisternis van de bijenwoning voltrekt, maar allemaal rol je de eerste jaren als bijenhouder van de ene verbazing in de andere, waarbij je maar al te vaak door een verhoogde steeklust, lees onvrede, van de immen binnen de perken van „fatsoenlijk” bijenhouden wordt gehouden.

Pas in een veel later stadium mogen we het woord bijenhouden voorzichtig vervangen door imker, waaraan veel vallen en opstaan voorafgaat.

Dan staat niet meer centraal **de methode op papier** die kollektief op de volken wordt toegepast, maar **het volk** dat aangeeft of het aan een bepaalde handeling toe is. Dan verwonderen we ons niet meer voortdurend over de verschillende facetten van het bijenleven en de manier waarop het volk zich in stand houdt.

Al die kleine gedragsuitingen die een bijdrage vormen tot het doelmatig functioneren zijn vanzelfsprekend geworden, maar toch . . .

We vragen ons niet meer af waarom de bijen honing maken uit de zoetvloeistof sucrose die ze verzamelen;

We vragen ons niet meer af waarom ze vooral in het najaar de voorraad massaal boven het broednest opbergen, waarom ze een tros vormen in de winter en als zwerm, waarom de bijen bloemvast zijn en waarom er in het voorjaar reeds hommels vliegen als het voor de bijen nog te koud is.

Het antwoord op deze vele malen „waarom“ kan kort zijn:

energiebesparing

De functie van de bolvorm, dus ook het samen-trekken op de wintertros, is zo algemeen dat er niet over behoeft te worden uitgeweid. Ook de vorm van de honingkoepel boven het broednest leer je snel kennen. In Frankrijk noemt men het „Calotte du miel“ waarbij met calotte het hoofddeksel van de kardinaal wordt bedoeld.

Honing boven het broednest speelt dezelfde rol als de dakisolatie die we in onze huizen aanbrengen. Het beperkt warmteverlies.

Honing is namelijk een slechte warmtegeleider en omdat het in kleine celletjes ligt opgeslagen wordt het warmteverlies nog verder tegengegaan. Daarom is het zo belangrijk dat een volk in het vroege voorjaar kan beschikken over brede koepels voer in de raten. Bovendien heeft honing een hoge soortelijke warmte. Honingvoorraad vormt dus een buffer, het stabiliseert de temperatuur en beschermt aldus bijen en broed tegen grote temperatuurschommelingen van de buitenlucht.

De bijen betrekken bijna al hun energie uit suikers die voorkomen in nectar, honingdauw en in het voedsel dat de imker hun verstrekt. Het grootste deel van deze suikers is sucrose dat wordt bereid uit elementen die in de sapstroom van nectar gevende planten voorkomt, waarbij het zonlicht de belangrijkste energiebron is bij de omzetting in een vorm die de bijen kunnen gebruiken (fotosynthese).

Maar waarom zetten de bijen deze sucrose om in glucose (druivesuiker) en fructose (vruchtesuiker)?

Zou het niet veel eenvoudiger voor ze zijn om zoveel water te verdampen uit de slappe suikeroplossing die ze verzamelen tot het een verzadigde sucroseoplossing zou zijn geworden? Wat is echter het geval.

Sucrose is minder oplosbaar in water dan glucose met fructose, zodat de hoeveelheid suiker in het voedsel dat uiteindelijk wordt opgeslagen zonder de genoemde omzetting kleiner zou zijn dan na het inverteren of anders gezegd, een gelijke hoeveelheid water kan meer glucose met

fructose bevatten dan sucrose waardoor de eerstgenoemde samenstelling meer potentiële energie bevat. Voor deze omzetting is het enzym invertase nodig.

Het is verleidelijk met de gedachte te spelen welke fase in de evolutie de ontwikkeling en produktie van dit enzym bij de honingbij tot ontwikkeling heeft gebracht.

De hoge concentratie glucose/fructose geeft honing bij het bewaren twee opvallende voordelen boven een gelijke hoeveelheid sucrose.

Ten eerste behoeven er minder raten te worden gebouwd om voedsel met een gelijkwaardige hoeveelheid energie op te slaan en ten tweede is de suikerconcentratie hoog genoeg om het opgeslagen voedsel te vrijwaren voor gistingsprocessen.

De nektar die de bloemen aanbieden en de manier waarop dit gebeurt zijn per soort aan bepaalde regels gebonden. Er zijn bloemen die slechts een paar uur per dag het zoete vocht voorradig hebben. Weer anderen verbergen het voedsel in lange buisjes achter gekleurde merktekens of houden er nog andere eigenaardigheden op na (Groentje 4/75 blz. 70 e.v.). Toch moet een fouragerende bij al deze bijzonderheden weten te onderkennen om snel en efficiënt te kunnen werken hetgeen vooral onder slechte weersomstandigheden van levensbelang kan zijn.

Een individuele bij specialiseert zich merendeels op één drachtplant tegelijk, waarmee ze tevens de bloem weer een dienst bewijst, want door dit gedragspatroon van de bij zijn bloemen ervan verzekerd dat de juiste pollen worden overgebracht en een goede bestuiving tot stand kan komen.

Op de tijdstippen dat de plant geen nektar in huis heeft blijft de bij die deze plantensoort tot zijn werkgebied heeft thuis. Van tijd tot tijd onderzoekt een verkenners de situatie en zodra de nektargift weer op gang komt deelt zij dit de thuisblijvers d.m.v. de dans mee.

Geur speelt een belangrijke rol bij de communicatie binnen de bijenstaat. Nadat via de kwispeldans de juiste richting en bij benadering de afstand is aangegeven zorgt de geurprent van de lucht dat de uitgevlogen haalbijen de juiste bloemen vinden. Het nektarkenmerk op de bloem wijst de plaats waar zich de zoete vloeistof bevindt.

De bloeiwijze van Hazelaar en Els verspreiden geen geur, maar voor de bestuiving zijn ze dan ook niet op insecten aangewezen. Het zijn windbloeiers, waarbij het stuifmeel in grote wolken door de wind uit de katjes wordt geschud. De bloei vindt geruime tijd voor het verschijnen van het blad plaats, want een bladerkleed zou

belemmerend kunnen werken op de verspreiding van het stuifmeel, dus mede op de bestuiving en de vruchtzetting.

Het is allemaal vanzelfsprekend, maar toch ...
(wordt vervolgd)

J. A. Zoet, Nieuw Vennep

KONINGINNETEELT II

In een vorig artikel (dec.nr '77 blz. 198) is uiteengezet hoe Zwitserse e.a. imkersbonden er naar streven dat zoveel mogelijk bijenhouders zich blijvend met de koninginneteelt bezighouden. Na de eerder in dit tijdschrift verschenen voortreffelijke artikelenreeks over Broeder Adam (jrg. '71 - blz. 95, 105 en 121) zou een aanmoediging voor de Nederlandse imkers nauwelijks nodig, om niet te zeggen overbodig zijn. Mogelijk ten onrechte bestaat evenwel de indruk dat hier te lande de koninginneteelt meer als hobby dan als middel voor opbrengstverbetering van de bijenstand beoefend wordt. En dit ondanks bevruchtungsstations op de waddeneilanden, waarover buitenlanders niet beschikken. Mogelijk ligt onvoldoende inzicht in het nut van de koninginneteelt aan dit euvel ten grondslag.

Toegegeven, erfelijkheidsleer is allerm minst een eenvoudig thema. De leerboeken hierover zijn vaak gecompliceerd. Imkers zijn daarom aangewezen op voorlichting in hun bijenblad. Hierover een bijdrage is de inzet van het volgende:

Om te beginnen zijn we het met Broeder Adam eens dat bastaarderding boven het kweken op raszuiverheid — uiteraard door inteelt — de voorkeur verdient. Zeer zeker hebben eeuwen lang planten- en dierenkwekers zich met inteelt bezig gehouden. Wat ligt meer voor de hand: een goed stamvolk zuiver houden of het met vermenging met andere rassen te wagen? Het antwoord op deze vraag hangt af van het inzicht (en de ervaring van Broeder Adam) over de gang van zaken in de levende natuur. Laten we eerst enkele grondvragen beantwoorden:

1. **Wat is een soort?** Onder een soort verstaan we een populatie, welke een bepaald gebied bewoont, zich onderling geslachtelijk voortplant en waarvan de individuen tezamen over een zeker erfgoed beschikken. De individuen zijn onderling niet gelijk.
2. **Wat is een ras?** Een ras heeft zich van een oorspronkelijke soort afgesplitst en beschikt diensgevolge over een deel van het erfgoed. De individuen zijn meer op elkaar gelijkend dan die van een soort. Verdere inteelt kan raszuiverheid bevorderen.

3. **Waaruit bestaat het erfgoed?** Vanouds kende men vier sappen, die vermengd de levende substantie zouden uitmaken. Van deze vier werd het bloed het belangrijkste geacht. Men sprak daarom van bloedverwantschap (zoals de lezer weet verdeeld in graden). Thans gaat het niet meer om bloedvermenging maar om vervanging van stoffelijke deeltjes.

4. **Wat zijn dat voor deeltjes?** De Moravische monnik J. G. Mendel kruiste rassen van zich overigens zelf bevruchtende, dus raszuivere erwten en bestudeerde de nakomelingschap. Tellingen en metingen brachten hem tot de overtuiging dat het gaat om stoffelijke deeltjes die zelf in principe (tenzij mutatie) onveranderlijk zijn. Pas jaren na zijn dood werd deze fundamentele conclusie begrepen en werd Mendel posthuum geëerd als de grondlegger van de erfelijkheidsleer.

5. **Kun je die deeltjes, dat erfgoed, zien, voelen, betasten?** Neen, ze zijn te klein voor microscopisch en te groot voor scheikundig onderzoek. Pas in het midden van onze eeuw werd dit geheim ontraadseld.

6. **Weten we nu alles over erfelijkheid?** Heel veel, maar niet alles. We zijn in staat de deeltjes na te maken en er proeven mee te doen. Echter in de levende natuur grijpen altijd gevolgen weer terug op de oorzaken. Er wordt voortdurend bijgestuurd. Via regulatie houdt het leven zich in stand. Via de erfelijkheid brengt iedere soort zijn eigen soort voort.

7. **Is wetenschap mogelijk een netwerk van dwaalwegen?** De wetenschap werkt maar al te vaak met begrippen die achteraf blijken onjuist te zijn geweest. Het blijken later lege begrippen te zijn geweest. Alleen knappe koppen als J. G. Mendel vergissen zich niet. Neem b.v. het begrip aanpassing: d.w.z. zich aanpassen om te passen. Een man als Darwin sprak in zijn „Origin of species” nimmer over „the most fittest” (= de meest aangepaste) maar over „the most favoured” (= de meest bevoorrechte) races (= rassen). Wie weet hoeveel kwaad dit misverstand al aan onze mensenmaatschappij heeft berokkend.

Maar nu **de koninginneteelt**. Elke koningin heeft een vader en een moeder. De dar heeft alleen een moeder. Anders gezegd: de koningin is uit een huwelijk ontstaan. Bij het huwelijk paren eerst de ouders. Dan komen ei- en zaadcel samen. Pas als de koningin zelf moeder wordt heeft vermenging van de erfactoren (van de grootouders) plaats. Bij de dar is dat anders, die heeft alleen de eigenschappen van de moe-

der. De vermenging van erfgoed loopt via de vrouwelijke lijn. We moeten dus speciaal op de koninginnen letten. Bij de teeltkeus richten we onze aandacht op eigenschappen als haaldrift, nestbouw, zwermneiging, steeklust e.a. Elk volk heeft echter zowel goede als slechte eigenschappen. Een moeder uit een goed volk kan best – zeker bij een onbekende vader of grootvader – slechte nakomelingen voortbrengen.

Aangenomen dat ook de moeder van de dar voorgeselecteerd is (wat noodzakelijk is) verlies je toch bij voortkweken in elke generatie de helft van de uitverkoren eigenschappen. De andere helft vormt een onzekere factor zolang die niet eveneens voorgeselecteerd is.

In de volgende generaties wordt dit 1/4, 1/8, 1/16 enz.

Ten leste valt te bedenken dat de erfelijke eenheden niet los van elkaar werken; integendeel, het geheel van de erfactoren werkt op het geheel van de nakomelingschap in. De conclusie luidt: dat je, zoals de Zwitsers doen, blijvend moet selecteren. Het is als bij een loterij met veel goede prijzen, maar ook met troostprijzen en nieten. Het vraagstuk van de heterosis (zie Broeder Adam) bij raskruising (heterosis is suprematie van de bastaard) is een lastiger probleem. Hierover een volgende keer.

Dr. Th. Botman

Oriënteren de bijen enkel op kleuren?

Er wordt aangenomen dat de bijen bepaalde kleuren kunnen waarnemen. Vooral de kleuren geel en blauw moeten ze goed kunnen onderscheiden.

Ik neem aan dat proeven hebben uitgewezen dat die kleurverschillen aan de bijen bepaalde aanwijzingen (zien?) geven om zich daarop te oriënteren.

Nu geven aparte kleuren van bijenwoningen ook moeilijkheden met verenigen – verplaatsen en dergelijke. Vraag ik mij nu af, zijn er ook andere mogelijkheden waarop de bijen zich kunnen inspelen?

Vanaf 1950 zijn m'n bijenkasten (ook de koninginnenteeltkastjes) in aluminium kleur geleverd zodat er geen kleurverschil aanwezig is. Ook de vormgeving van de kasten is gelijk van opbouw en dus voor de bijen praktisch gelijk. Van vervliegen heb ik nooit last. Enkel wanneer de kasten op één rij staan en dicht bij elkander, plaats ik schotjes tussen de woningen van ongeveer 15 à 16 cm hoogte, wat de volken voor vervliegen vrijwaart. Deze handeling heb ik overgenomen van een moderne kastmaker uit de jaren 1916/20.

Moet er soms verandering in de kastenrij komen door een vreemde kast er tussen te plaatsen; geef ik deze kast bepaalde kentekens zoals een andere aanloopplank of een dikke tak ervoor of ander vrij groot voorwerp waarop de bijen zich kunnen oriënteren. Ook met de koninginnenteeltkastjes, die vrij dicht bij elkaar staan ga ik op dezelfde manier te werk. Bij de één een inbouw van bakstenen – bij de ander een vrij grote stok of paal – weer een ander krijgt een bloempot op zijn dak – en een ander weer een dakpan of dergelijke.

Bij een jarenlange ondervinding heb ik nog nooit vervliegen of andere moeilijkheden gehad. Voor mijzelf heb ik de vaste overtuiging dat een vreemd voorwerp, op of vrij dicht voor het vlieg-gat geplaatst beter zal helpen dat de bijen zich gemakkelijker oriënteren om de juiste plaats terug te vinden.

Bewijzen is natuurlijk altijd moeilijk, maar lange jaren ondervinding sterkt mij in dit beginsel, dat een bepaald voorwerp bij de bijen geplaatst voor hen gemakkelijk terug te vinden is! Zal gaarne van andere imkers vernemen wie daar soms ondervinding van heeft.

Schellinkhout, Dorp 106.

D. H. Koeman.

Voorkom narigheid

Het komt herhaalde malen voor dat imkers gereedschap afgeven voor een tentoonstelling. Dit wordt vaak in goed vertrouwen zonder bewijs van afgifte uitgeleend. Velen kwamen bedrogen uit.

Een imkervriend van me leende 19de eeuws gereedschap van zijn grootvader uit voor een tentoonstelling en heeft het nooit teruggezien. Bij navraag door mij, was het eerste antwoord van de tegenpartij: „Die ouwe zeur”. Indertijd leende ik een vormraam uit voor korfvlechten. Ik heb het nimmer terug gekregen, het staat nu in een schuurtje in Heerenveen, maar de betreffende persoon wil het niet afgeven. Ook leende ik materiaal uit voor een expositie en toen ik het terug wilde halen werd me meegedeeld dat ik niet binnen kwam en dat er helemaal geen spullen van mij waren. Ik heb het merendeel wel terug ontvangen, maar er was wel het een en ander zoek. Ik had bij afgifte wel een lijst gemaakt, maar die was door de lener niet getekend.

Een kennis van me doet het na veel trammelant nu zo: Hij laat de lener of exposant een stuk tekenen waarop staat wat geleend is en er achter staat het bedrag dat hem door de lener be-

taald moet worden indien hij het stuk om welke reden dan ook niet terug krijgt. In dit bedrag zit prijs en verwervingskosten, zodat het voor de lener niet direct aantrekkelijk is om de gereedschappen achterover te drukken of aan derden te verkopen of uit te lenen (zoals ook voorgekomen is. Het origineel wordt door hem behouden en de lener krijgt een doorslag of fotocopie. Is

het bedrag hoger dan 500 gulden dan komt het op gezegeld papier.

Op deze wijze kunt u het ook doen, u hebt dan bewijs van afgifte en voorkomt veel narigheid.

Doe dit ook bij het uitlenen van boeken, want er zijn ook boekhouders.

Atze Dijkstra.

De imkerkalender van Maria Thun

De kalender geeft aan welke dagen het meest geschikt zijn om met de bijen te werken. Iedere imker weet dat zijn bijen op bepaalde dagen b.v. stekeriger zijn dan op andere, dat er op bepaalde dagen meer stuifmeel wordt gehaald en dat een drachtperiode plotseling kan beginnen en even zo plotseling kan ophouden, ook al merkt men nauwelijks iets van weersverandering.

Deze imkerkalender nu geeft aan, dat wanneer men op bepaalde dagen in de volken werkt, men de broedaanzet kan bevorderen. Op weer andere dagen stimuleert men het nektar-halen of het bouwen. Ook geeft de kalender aan welke dagen geschikt zijn voor koninginnenteelt, voor het oogsten of wanneer men b.v. een langere drachtijd kan verwachten.

Wanneer we nu de Imkerkalender opslaan dan vinden we na de inleiding b.v.:

JANUARI 1978

- 1 Zondag Maagd 2,— uur
- 2 Maandag
- 3 Dinsdag
- 4 Woensdag Weegschaal 13,— uur
- 5 Donderdag Schorpioen 19,— uur
- 6 Vrijdag
- 7 Zaterdag Schutter 21,— uur
- 8 Zondag
- 9 Maandag Steenbok 20,— uur
- 10 Dinsdag

enz.

Aarde/Zon in Schutter
Aarde vanaf 14,— uur
Aarde
Aarde voormiddag/namiddag licht
Licht tot 18,—/vanaf 19,— Water
Water/s nachts kans op slecht weer
Water tot 20,— uur

Warmte tot 19,—/vanaf 20,— Aarde
Aarde/kans op slecht weer.

Wat betekent dat nu?

We nemen eerst de eerste kolom.

Daar staat dat op:

Zondag 1 januari 1978 de maan om 2 uur voor het dierenriembeeld of dierenriemteken de Maagd komt en daar blijft tot woensdag 4 januari 13 uur. Dan schuift de maan voor de Weegschaal. Dat duurt tot donderdag 5 januari 19 uur. Dan komt de maan voor de Schorpioen enz. enz.

Nu de tweede kolom.

Daar staat achter 1 januari:

Aarde (of aardedag). Het blijft een aardedag tot de maan voor de Weegschaal komt (4 januari 13 uur), dan staat er 's middags licht (of lichtdag). Zo vinden we verder Waterdagen, warmtedagen en dan weer aardedagen en vervolgens weer licht-, water- en warmtedagen, steeds in deze volgorde.

Wat de eerste kolom betreft: de maan trekt in $\pm$ 27 dagen langs de dierenriem en is dan weer op zijn uitgangspunt. ALLES VANAF ONZE AARDE GEZIEN!

De dierenriemtekens bepalen wat voor dag het is, aardedag, lichtdag enz. Zie tweede kolom.

De volgorde van de dierenriemtekens waarlangs de maan trekt is de volgende:

1 Vissen	water	7 Maagd	aarde
2 Ram	warmte	8 Weegschaal	licht
3 Stier	aarde	9 Schorpioen	water
4 Tweeling	licht	10 Schutter	warmte
5 Kreeft	water	11 Steenbok	aarde
6 Leeuw	warmte	12 Waterman	licht

De dierenriemtekens zijn niet allemaal even groot en dus gaat de maan (en natuurlijk ook de zon en de andere planeten) in verschillende tijdlengten langs deze dierenriemtekens. Zo is b.v. de Weegschaal erg „kort" en de Maagd erg „lang". Dat kunt U ook vinden in de eerste kolom.

Per jaar trekt de maan ruim 13 x langs de dierenriem, de zon precies 1 x. voor een tocht langs de dierenriem heeft b.v. Mercurius 116 dagen nodig, Mars 2 jaar, Saturnus 30 en Pluto 248 jaren.

Wat zijn nu aarde-, licht-, water- en warmtedagen?

Gebleken is dat de verschillende dagen (aarde, licht enz.) de bijen, beter het bijenvolk, aansporen of animeren tot verschillende bezigheden. Ook bij de planten is dit het geval. Daardoor is er een grote harmonie tussen bij en plant. Verder hebben de verschillende dagen ook invloed op het weer. Nog eens op een rijtje gezet:

	waterdag	warmtedag	aardedag	lichtdag
bijen	honing bereiden, met rust laten, stekerig	nektar halen	bouwen liefst met rust laten, stekerig	stuifmeel halen

honing oogsten, slingeren	niet oogsten, of slingeren, gisting!	goed	kristalliseert het eerst	goed, maar warmtedagen voorkeur
planten	blad- ontwikkeling	vrucht/zaad- ontwikkeling	wortel- ontwikkeling	bloem- ontwikkeling
weer	vochtig/ waterig	warm	koel/koud	zonnig/licht
dierenriem	vissen kreeft schorpioen	ram leeuw schutter	stier maagd steenbok	tweelingen weegschaal waterman

De bovengenoemde invloeden hebben bij de planten plaats via de aarde. Wanneer de aarde gespit wordt neemt ze de dan heersende invloeden op. Bij de bijen heeft dat plaats bij het bewerken van het volk. Men zou dus kunnen zeggen dat na het maken van een (zekere) chaos de kosmos in kan werken. (Chaos = staat van ongeordendheid; kosmos = in zichzelf rustend geordend geheel, heelal. v. Dale).

Zo is het in grote lijnen. Wanneer U er op gaat letten en goed waarneemt zult U tot Uw verrassing dat gaan ontdekken. En dat is geen wonder! We zijn tegenwoordig erg milieu-bewust, en wat is de dierenriem, zon, maan en planeten, het heelal, anders dan het milieu van onze aarde.

Máár, er zijn behalve de dierenriem en de maan nog planeten. Die doen ook mee. Zij kunnen de genoemde invloeden versterken, verzwakken of teniet doen, al naar hun constellaties (onderlinge stand). Dat zijn er natuurlijk ontzettend veel. Twee kunnen we er noemen, die ook voor de bijen van groot belang zijn.

Wanneer Mercurius voor een warmtetecken staat, dus voor ram, leeuw of schutter, dan worden deze tekens versterkt in hun invloed en is er een lange drachtperiode. Vooral als de planeet teruglopend is. Voor 1978 is dat van 15 mei tot 30 mei en van 15 juli—22 september. Voor de planeet Venus geldt hetzelfde voor een lichtteken, dus tweelingen, weegschaal en waterman. Dat betekent dan een goede broedontwikkeling. Voor 1978 b.v. 21 mei—13 juni.

Andere, ongunstige constellaties zijn in de kalender weggelaten, zoals b.v. zondag 8 januari 1978. Wel worden vermeld: slecht weer, onweer, aardbeving. Dit houdt ook verband met bepaalde constellaties, vaak met „medewerking” van de planeten Uranus, Neptunus en Pluto.

Bovenstaande is wel voldoende om met de kalender aan de slag te gaan, er mee te werken. B.v. begint U in het voorjaar op een lichtdag om de broedaanzet te bevorderen en later, vóór een dracht, gaat U dan over op warmtedagen.

De imkerkalender en ook de zaaikalender hebben hun ontstaan te danken aan de onderzoeken van Maria Thun, die zij voor een deel doet in samenwerking met de Universiteit te Giessen, West-Duitsland. De onderzoeken werden en worden gedaan in samenwerking met de Biologisch-dynamische Landbouwvereniging aldaar. De Biologisch-dynamische landbouw heeft haar ontstaan te danken aan een groep ongeruste landbouwers i.v.m. de achteruitgang van hun producten, vee, grond enz. Deze landbouwers vroegen Dr. Rudolf Steiner om raad. Rudolf Steiner hield toen in 1924 te Koberwitz bij Breslau een Landbouwkursus. Dr. Steiner gaf daar vele aanwijzingen, o.a. om te letten op de rythmen. Dit is o.a. aangeprezen door Maria Thun, die de invloeden van de kosmische rythmen voor een deel kon vastleggen, zoals in deze kalender. Dit alles na meer dan 25 jaar proeven te hebben gedaan.

S. Fontein.

UIT DE JAAGKIEPS

EEN JONGE KONINGIN LOOPT UIT ...

In Gazette Apicole juli-augustus 1975 schreef R. Delpérés over het uitkomen van jonge koninginnen o.a. het volgende:

De jonge koninginnen, die in hun cellen getuut hebben, vertonen bij het verlaten van hun cel vaak een opvallend gedrag. Het lijkt wel of ze bang zijn voor de komende strijd met een rivale. Inplaats van direkt uit de koninginncel naar buiten te komen, komen ze herhaaldelijk een eindje naar buiten, waarbij ze hun kop heel voorzichtig buiten de cel steken, maar die meteen weer terugtrekken. Andere uitkomende koninginnen werpen zich op de eerste en beste werkbij die ze tegenkomen en steken die dood. Ik heb zelfs

eens gezien dat een pas uitgelopen koningin achterelkaar vier werkbijen doodde. Misschien was ze wel door het tuten van een reeds uitgelopen koningin instinktief op de strijd met een mededingster ingesteld en bemerkte ze haar vergissing te laat omdat ze het verschil tussen een koningin en een werkbij nog niet kende.

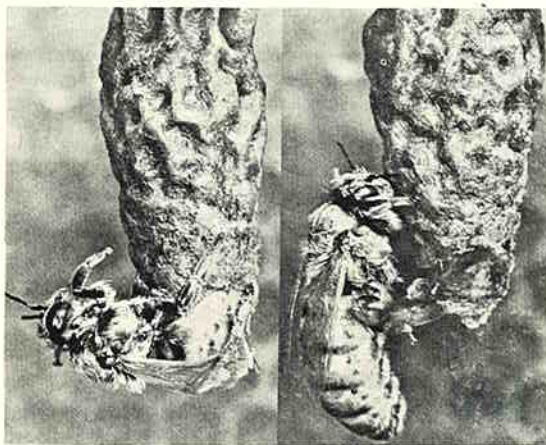
In GKZ 2 maart 1976 haakt prof. dr. Grete Mayerhoff op deze waarnemingen in. Ze schrijft:

Ook ik heb vaak opgemerkt, dat de koningin slechts aarzelend haar cel verlaat. Dat deze aarzelings oorzaak vindt in het tuten van een reeds uitgelopen koningin, klopt niet helemaal.

Een koningin, die we in een broedstoof laten uitkomen, vertoont deze aarzelings namelijk ook. De verklaring lijkt mij heel eenvoudig: de opening van de cel is te nauw voor de koningin. Toen ik zag, dat ze telkens weer aan de randen van de cel prutste, heb ik even gewacht tot ze zich weer in de cel teruggetrokken had en toen maakte ik snel met een pincet de opening van de cel wat wijder. Zodra de koningin weer tevoorschijn kwam, was ze meteen buiten de cel. Maar zo vlot gaat het niet altijd. De hersenen van zo'n

koningin zijn maar weinig ontwikkeld en ze bemerkt niet altijd direkt, dat de hindernis van zoëven verdwenen is. Dikwijls lukt het pas bij haar tweede of derde poging om uit haar cel te komen.

Wat de aanvallen van de koninginnen op de werkbijen betreft, dat heb ik bij in hun kast uitlopende koninginnen nog niet meegemaakt. Ik moet integendeel juist zeggen, dat een koningin een fabelachtige vaardigheid toont om na het verlaten van haar cel bliksemsnel in de opgewonden menigte te verdwijnen. Dit is ook wel nodig, omdat het helemaal niet zo zelden gebeurt dat ze door werkbijen wordt aangevallen. Die werkbijen ervaren de opgewonden en heel anders geaarde koningin als „vreemd”. Maar ik heb herhaaldelijk iets anders waargenomen. Als ik een koningin in een kooitje deed om ze daarin te laten uitlopen, en als ik tegelijk met de gesloten koninginncel ook wat werkbijen in het kooitje deed, dan ging de pas uitgelopen koningin meteen de begeleidende werkbijen te lijf.



Voor het eerst is me dat gebeurd toen ik uit gemakzucht een koninginncel een vijftal (natuurlijk jonge) werkbijen van een ander volk meegaf. Ik stond klaar om de **koningin** te redden voor het geval dat de werkbijen haar zouden aanvallen. Tot mijn verbazing gebeurde precies het tegenovergestelde: de koningin stortte zich op de werkbijen en doodde ze. En wel zo snel, dat ik pas begreep wat er gebeurde toen er geen enkele bij meer leefde. Ik heb toen het volk waaruit de koningin afkomstig was nogmaals moeten openen om daar jonge werkbijen uit te nemen, die nu door de koningin geduld werden.

Later heb ik vaak kunnen waarnemen, dat de koningin jonge werkbijen uit het eigen volk aanneemt. Toch ben ik er vast van overtuigd, dat een koningin onder bepaalde omstandigheden ook bij van het eigen volk doodsteekt. Het komt mij voor dat dat ook de enige redelijke verklaring is voor het feit dat men zo vaak in volken, waarin men een serie koninginncellen in arrestkooitjes

laat uitlopen, in die kooitjes de uitgelopen koningin levend aantreft, terwijl alle werkbijen, die men tegelijk met de koninginncellen in de kooitjes deed, dood zijn.

Er kan geen sprake van zijn dat die begeleidbijen verhongerd zijn, want ik geef in de arrestkooitjes altijd voer mee en ik tref bij die dode bijen altijd voldoende voer in de kooitjes aan. Sommige imkers menen, dat die begeleidende bijen doodgestoken zijn door de bijen van het volk, waarin we de koninginncellen laten uitlopen. Dat is onzin. De bijen in de arrestkooitjes persen zich toch niet tegen het gas van de kooitjes om zich dood te laten steken. Bovendien: waarom zouden de bijen van een volk de bijen in zo'n kooitje doden, die immers uit datzelfde volk afkomstig zijn. Op grond van mijn ervaring neem ik aan, dat de bijen in die kooitjes door de uitlopende koningin worden gedood om redenen, die we nog niet kennen. We weten, dat alle koninginnen zich niet gelijk gedragen. Waarom zouden er dan geen jonge koninginnen voorkomen die zo vechtlustig zijn, dat ze bij het verlaten van hun cel de werksters in het kooitje aanvallen?

DE JAAGKIEPS

Deze vaste rubriek in ons maandblad werd tot leven gebracht en gedurende een lange reeks van jaren verzorgd door ons overleden lid de Hr. J. K. Vermaas, beter bekend als Jékavé. Wij denken nog steeds in dankbare herinnering de nimmer aflatende zorg en de inspanning die hij zich getroostte om zijn rubriek actueel te houden, nieuws uit de buitenwereld te brengen zonder in een droge opsomming te vervallen. Integendeel humor en een zekere speelsheid in zijn stijl van schrijven maakte de rubriek tot een der meest gelezene in ons blad, zoals uit een destijds gehouden enquête is gebleken. Toen zijn gezondheidstoestand hem noopte de verzorging van de Jaagkieps op te geven is dit werk in 1969 overgenomen door onze oud-alg.-secretaris de Hr. R. P. Groenvelde wiens gave met de pen en heldere betoogtrant – zie zijn Grote Bijenboek – geen nadere toelichting behoeft.

Helaas heeft hij ons bericht door persoonlijke omstandigheden niet in staat te zijn dit onderdeel langer voor zijn rekening te nemen. De laatste bijdrage van zijn hand hebben wij hierboven geplaatst.

Wij willen hierbij onze grote erkentelijkheid tot uitdrukking brengen voor het vele werk dat hij – en als redacteur van ons blad en daarna nog als inzender van vele lezenswaardige artikelen – ook buiten de Jaagkieps – voor onze lezers heeft verricht. Wij weten dat het hem pijn doet dit werk te moeten beëindigen. Moge onze waardering voor hetgeen hij tot op heden voor ons heeft gedaan althans enige troost zijn.

BOEKBESPREKING

„Bijenhouden met Succes" door H. van Gool.
Zesde druk. Uitgave Educaboek Culemborg/
Tjeenk Willink Noorduijn.

Het is al weer een paar maanden geleden dat de zesde — herziene — druk van „Bijenhouden met succes" van de pers kwam. Leggen we de eerste druk, verschenen in 1953, naast de uitgave 1977, dan valt allereerst op dat dit werk van 150 pagina's is uitgegroeid tot 356 blz. — meer dan het dubbele, wat op zich al een bewijs is dat het zich een plaats in de voorlichting op het gebied van de imkerij heeft oververd. De opzet is enigszins gewijzigd en geheel toegespitst op de behoeften van beginnende imkers, waarmee niet gezegd wil zijn dat ook gevorderden er hun voordeel niet mee zouden kunnen doen. Het is thans gesplitst in een theoretisch en een praktijkgedeelte. Een negental

bijlagen geven de lezer nog enig inzicht in verschillende onderwerpen zoals drachtplanten, wettelijke bepalingen waarbij hij als regel niet stilstaat zoals Bijenwet en Honingbesluit als ook enkele belangrijke feiten uit de geschiedenis van de bijenhouderij. Het boek heeft zijn oorspronkelijk karakter van cursusboek niet verloren en is als zodanig weer „up to date". Wij hadden het t.o.v. van de makers van de vele foto's eleganter gevonden als hun namen waren vermeld. Overigens heeft dat lenen van foto's ook zijn bezwaren. De foto op blz. 30 fig. 1.12 vindt u terug op blz. 183 van het dec.no. 1954 van ons Groentje en blijkt geen „uitgebeten" koninginnee te zijn maar een op darrenraat gebouwde moerdop die door de fotograaf is opengesneden. Fig. 4.1 op blz. 67 is een foto van hetzelfde raam, van de andere zijde opgenomen.

Voor beginnende imkers en zeker voor degenen die met de Aalster methode werken een aan te bevelen boek.

„Bijenhouden met Succes" — zesde druk — 356 pag. 132 foto's en tekeningen in de tekst. Prijs 37,50. Bijenhuis Wageningen.

H. G. M.

Gelezen:

In De Telegraaf van 15 januari 1978

Steentijd-honing

Mensen, die in de Steentijd in Oost-Spanje woonden, gebruiken een soort touwladders om honing te verzamelen, die in steile rotswanden verborgen was.

In het Engelse tijdschrift Nature beschreven de Belgische heren Dams onlangs de door hen in een uitgedroogde rivierbedding ontdekte rots-tekening, die eerdere vermoedens in deze richting bevestigden.

Uit de tekening maakten ze op, dat er knopen gebruikt waren om de sporten van de touwladder aan te brengen. Het gebruikte materiaal en de konstruktie moesten samen sterk genoeg geweest zijn om meer dan 300 kilo te dragen. Op de rotstekening waren namelijk vijf figuren te herkennen, die zich langs de touwladder bewogen. In Zuid-Afrika heeft men in het verleiden vergelijkbare afbeeldingen in rotswanden gevonden.

En in Avro's TeleVizier van 28 januari 1978.

Bijenkonink

Irwin Allen kreeg bij de televisie bekendheid

door spectaculaire series met een science-fiction-achtig stramien. In het begin van de jaren zestig produceerde en regisseerde hij ook bioscoopfilms als „Lost World" en „A voyage to the bottom of the sea". Enige jaren geleden stortte Allen zich met hart en ziel en enige tientallen miljoenen dollars op de verfilming van „The Towering inferno". Het enorme publieken kassucces van deze rampenfilm heeft Allen als een nieuwe Cecil B. de Mille in de vaart van het filmende volk omhooggestoten. Irwin Allen heeft zojuist de nieuwe rampenfilm „The Swarm" voltooid. Zwermen bijen bedreigen de inwoners van een Amerikaans stadje dat wordt bevolkt door acteurs en actrices als Michael Caine, Olivia de Havilland, Richard Widmark, Lee Grant en Henry Fonda. Allen verklaarde dat er meer dan een half miljoen bijen aan de film meedoen, maar dat ze voordien allemaal onschadelijk zijn gemaakt, doordat hun angels er voor de opnamen uitgetrokken zijn. Op welke wijze dat gebeurde, daarover geeft Irwin Allen geen uitsluit. Anders gaat een deel van de illusie verloren wanneer de film (begin september) in de bioscopen gaat lopen.

AFDELINGSNIEUWS

Afd. Heiloo e.o.

1977 werd door onze afdeling geopend met de eerste uitgave van ons afdelingskrantje, waarin tevens de uitnodigingen voor de propaganda-avond en de voorjaarsvergadering waren opgenomen. Dhr. Duyvetter vertelde op een zeer amusemanier van alles over de bijen en verlichtte zijn verhaal met twee schitterende kleurenfilms.

Op de voorjaarsvergadering namen we afscheid van onze voorzitter dhr. S. v. d. Heide. Herman Ettema volgde hem op. Wim Hanraads werd tot nieuwe secretaris benoemd. Op deze vergadering werd zolang gediscussieerd over zaken als cursussen, reizen, bijenweide, nosemaonderzoek en de afdelingsbijenstand dat het laatste programma onderdeel, een dia-serie over de bijen moest vervallen. In samenwerking met de Rijks Middelbare Landbouwschool te Alkmaar werd in februari gestart met een cursus beginners met als leraar Baldi Dekker, en een cursus gevorderden met dhr. Vermande uit Oestgeest als leraar. Beide cursussen waren zeer in trek.

De beginners oogsten nog best honing van het koolzaad in de Schermer.

Het resultaat van de gevorderden bleef beperkt tot 1 Carnica koningin van de 26 geteelde.

Dit jaar werd door ons ook een propaganda-stand ingericht waar honing en kaarsen gretig aftrek vonden bij de honderden belangstellenden voor de braderieën en tentoonstellingen die we bezochten.

Het reizen was dit jaar minder succesvol. De bloei van het fruit viel in een koude periode zodat de volken zwak en met weinig honing terug kwamen. De koolzaad velden in de Flevo-polder leverden beter resultaat terwijl diverse imkers zeer tevreden terug keerden van door hen zelf opgespoorde drachtgebiedjes. De Heidevelden in Schoorl leverden dit jaar prima honing, ze stonden er dan ook zeldzaam fraai bij.

De najaarsvergadering werd door 57 leden bezocht. 25 beginners en 20 gevorderden konden hun getuigschrift resp. diploma in ontvangst nemen.

In de discussie werd vooral ongenoegen geuit over de suikerleverantie. Hopelijk wordt dat dit jaar beter. Na afloop van het officiële gedeelte volgde een discussie met Wim v. Rooyen van het fruitteelt proefbedrijf over het gebruik van spuitmiddelen in relatie met de bijen.

Samenvattend kan gesteld worden dat de afd. Heiloo geweldig opleeft. Deze tendens zal zich zeker voortzetten. Reeds nu hebben zich al 65 cursisten voor de beginners- en 20 voor de gevorderden cursus opgegeven.

Wim Hanraads.

Kring Twente

Groepsvergadering op donderdag 23 maart a.s. 's avonds 8 uur in hotel 't Loar te Zenderen.

Agenda:

1. Bespreking voorstellen Algemene Vergadering.
2. Bespreking beleid hoofdbestuur.
3. Reizen met bijen en de gezondheidsverklaringen.
4. Rondvraag.

Donderdag 30 maart '78 's avonds HALF ACHT zal de heer Ir. J. J. Pettinga, Rijksbijenteeltconsulent, ook in

hotel 't Loar te Zenderen voor ons een lezing houden over BIJENZIEKTEN.

We hebben veel te kampen met nosema, op verschillende plaatsen in Nederland is weer MIJTZIEKTE geconstateerd, de nieuwe mijtziekte VARRAO JOCOBSONIE, afkomstig uit Oost Europa, is in Duitsland geconstateerd.

WAT KAN DAT VOOR ONZE BIJENSTAPEL BETEKENEN, ALS DEZE VOLKEN OOK KOMEN OP ONZE DRACHTGEBIEDEN o.a. het koolzaad in de Flevo-polder.

BIJENMARKT TE ZENDEREN

Zaterdag 8 april '78 wordt de jaarlijkse bijenmarkt weer gehouden bij hotel 't LOAR te Zenderen. Aanvang 10 uur.

Afd. Dordrecht

Zaterdag 22 april wordt in Dordrecht de 39e Bijenmarkt gehouden, als vanouds op het Beverwijckspein. Aanvang 9 uur.

De Dordtse imkers zullen hun collega's uit heel Nederland op die traditionele jaarmarkt van harte welkom heten.

De markt kenmerkt zich door een levendige handel in volken. Het afgelopen jaar nog gingen op de markt 82 kastvolken en een aantal korfvolken in andere handen over.

Een groot aantal stands op het gebied van de bijenteelt, aanverwante zaken en folklore neemt de marktplaats in beslag.

Imkersartikelen zullen in ruime mate aanwezig zijn. Er is ruimschoots gelegenheid voor parkeren.

Contactadres: A. van 't Hoff, Gen. S. H. Spoorstraat 74, Dordrecht. Tel. 078-64317. Tot 22 april. Dcr.

Afd. Hoogeveen

De afdeling Hoogeveen van de Vereniging tot bevordering der bijenteelt in Nederland heeft een goed jaar achter de rug. Dit bleek op de onlangs gehouden jaarvergadering uit de woorden van voorzitter J. de Jonge. Het ledental steeg wederom en bedraagt nu 45.

Voor de in 1977 gehouden cursus "bijenhouden voor beginners" was veel belangstelling, zodat aan de volgende personen een diploma kon worden uitgereikt: J. Brals-Vos, M. Brals, V. Muller-Koning te IJhorst, A. Arends, G. Oelen, P. S. Wieringa te Hoogeveen, A. Grim, B. Noordhuis, C. de Ruiter, L. Warmink-Ruytenburg, G. Warmink, W. Withaar te Zuidwolde, A. Supér, H. de Jong-Veenstra, A. de Jong te Witteveen, B. Seinen te Hollandscheveld, J. Jonker-Zoer en K. Jonker te Oosterhesselen. De leiding van de cursus was in goede handen bij de heer J. H. Lubbers te Assen.

Thans wordt een cursus voor gevorderd imker gegeven onder leiding van de heer R. H. Geskes te Roden. Evenals in voorgaande jaren zal ook dit jaar het gezamenlijk reizen naar de drachtgebieden als wilg, koolzaad, fruit en heide weer plaatsvinden en zo mogelijk worden uitgebreid.

Secr.

Afd. Apeldoorn

Op 17 januari j.l. hield onze afdeling haar jaarvergadering. Uit de verslagen van de secretaris en penningmeester bleek, dat wij het jaar afsloten met 82 leden en met een klein nadelig saldo.

Dit laatste is in hoofdzaak te wijten aan de investeringen die het afgelopen jaar gedaan zijn t.b.v. de bijenstal op het dierenpark Malkenschoten. Daar wordt nu echter propaganda voor de bijenteelt gemaakt met modern materiaal.

Op deze vergadering kon tevens de verheugende mededeling worden gedaan dat de gemeente eindelijk toestemming heeft verleend om op het terrein van de Wenumse watermolen een bijenstal te bouwen, die t.z.t. gebruikt kan worden voor de praktische lessen van de te geven cursussen bijenteelt, die de Apeldoornse Volksuniversiteit in haar pakket heeft opgenomen. Na de gehouden bestuursverkiezing ziet het afdelingsbestuur er als volgt uit:

G. D. Bovendorp, voorzitter; N. Meboer, secretaris; A. Steenbergen, penningmeester; H. Hietkamp, 2e secretaris; F. Polman, begeleider nieuwe leden; C. J. van Schip, algemeen bestuurslid; H. Bolsenbroek, adviseur.

Op deze jaarvergadering werd officieel afscheid genomen van Dhr. Speelziek als voorzitter van onze afdeling.

Als aandenken werd hem een fraai bewerkte plank aangeboden met als opschrift: "Zie hoe der immen vlijt, ons het hart verblijdt".

Het is de bedoeling, dat deze toepasselijke spreuk, die ons welwillend werd aangedragen door onze hoogwaardige afgevaardigde voor de groep Veluwe, de nieuwe bijenstal van Dhr. Speelziek gaat sieren. Ook vanaf deze plaats willen wij onze oud-voorzitter gaarne onze dank betuigen voor hetgeen hij voor onze afdeling gedaan heeft. Wij wensen hem in zijn nieuwe functie veel succes toe.

Na het huishoudelijke gedeelte werd een film vertoond van de wereldkampioenschappen vierspan voor paarden, zoals die in 1976 te Apeldoorn zijn gehouden op de terreinen van het Paleis het Loo.

Na de pauze met een forse verloting, werden nog enkele uren gezellig doorgebracht met een spelletje Bingo, gepresenteerd door Dhr. Speelziek. Ook nu konden wij weer op een geslaagde bijeenkomst terugzien, die door een flink aantal leden werd bezocht.

Secr. N. Meboer.

Afd. Westland

Op een ongewoon laat tijdstip (21 december) heeft de afd. Westland haar jaarvergadering gehouden. De secretaris stelde in het jaarverslag dat het aantal leden op 36 was blijven staan. Het aantal leden dat de vergaderingen bijwoonde was helaas zeer laag. De afd. heeft ook in Delft op de Foralientoonstelling een stand ingericht en getracht de vele bezoekers enig inzicht te geven in het leven der bijen en de bijenhouderij. Daarnaast zijn er positieve contacten met de padvinderij en leden van de Vogelwacht, beide te Delft.

De dracht in het voorjaar is goed geweest, evenals in de zomer. Enkele leden hebben ook zeeasterhoning geoogst.

De jaarvergadering was tevens de laatste vergadering die werd voorgezeten door de Hr. Tesink. Hij is erg lang voorzitter geweest, maar omdat de notulen vroeger niet zo zorgvuldig werden bijgehouden is niet bekend wanneer hij precies deze functie heeft aanvaard. Familieomstandigheden dwongen de voorzitter af te treden. Hij zeide met plezier de voorzittershamer te

hebben gehanteerd. Dit had hem steeds veel voldoening gegeven. Hij wenste zijn opvolger het allerbeste toe. Mevr. van Heest, die hem opvolgde, dankt de Hr. Tesink voor de vele jaren van leiderschap.

Een van de doelen van de afd. zo stelde zij, zal moeten zijn het plezier van het imkeren te propageren. De mensen moeten de angst overwinnen en met een paar kasten aan de slag. Er werd nog even doorvergaderd en daarna werd deze jaarvergadering, nu door de nieuwe voorzitter, gesloten.

R. v. d. Hoorn,
alg. adjunct.

Afd. Ugchelen

Op de ledenvergadering gehouden 23-11-'77 onderging de bestuursamenstelling een wijziging en dit ziet er nu als volgt uit: Voorz. W. M. Campen, Venkelstr. 54 Apeldoorn, tel. 055-261120; 2de voorz. R. Vos, Ritbroekstr. 10 Apeldoorn; secr. B. Zweers, IJzerweg 41, Apeldoorn, tel. 055-236044; penningm. G. v. d. Made, Arnhemseweg 350B, Apeldoorn, tel. 055-773344; commissaris A. J. Steenvoorden, M. Aertsiaan 18, Ugchelen, tel. 055-410320.

Op 20 januari '78 hield de afd. haar eerste bijeenkomst in het nieuwe jaar. Gastspreker was de Hr. Maagendans die op boeiende wijze het "Honingkeuren op Markten en Tentoonstellingen" toelichtte. Aan de hand van Hoingbesluit besprak hij de verschillende aspecten van het honingkeuren. Al met al een leuke en geslaagde avond en de wegblijvers hadden deze keer zeker geen gelijk.

Secr.

Afd. Steenwijk e.o.

De afd. Steenwijk e.o. hield op 25 januari j.l. haar jaarvergadering. Medegedeeld werd dat dit voorjaar gestart wordt met een cursus voor beginners. Tevens werd bekend gemaakt dat de jaarlijkse honing- en bijenmarkt op woensdag 5 juli zal worden gehouden.

Dit jaar wordt ook weer een reis naar het fruit in N.O.P. georganiseerd. Uit het verslag van de secr.-penningmeester bleek dat er een gestadige groei van het ledenaantal is en dat de financiële positie van de afd. gezond is. De avond werd verder op prettige wijze doorgebracht met een quiz en met 2 films, één over vlinders en één over de honingbij.

D. Dijk, Baarsweg 1,
Steenwijk. secr.

Afd. Loenen

Ook dit jaar is weer een cursus bijenhouden voor beginners gestart en wel op 21 febr. in de Landbouwschool te Breukelen onder leiding van de Hr. H. J. M. Rijsterborgh.

Secr.

Afd. Beemster

Afd. Beemster organiseert in samenwerking met afd. Buiksloot een beginnerscursus voor imkers. Deze cursus, welke door de Hr. Dekker uit Oostwoud wordt gegeven, zal uit 4 theorielessen en 12 praktische lessen bestaan. De theorielessen worden gegeven in de Lagere Landbouwschool aan de Schipperslaan te Purmerend aanvangende op 23 februari 1978, 's avonds om half acht. U kunt zich nog opgeven bij G. Knol, Joh. Wagenaarstraat 12, Purmerend. Telef.: 02990-25822.

Secr.

RECTIFICATIE

Het staangeld op het koolzaad in de Lauwerszee-polder bedraagt f 1,50 per kast en niet zoals abusievelijk in febr.no. vermeld f 0,50.

IN MEMORIAM

Op 87-jarige leeftijd ging van ons heen ons oudste lid de Heer

W. v. d. WEIDE

Met hem ging een imker heen die nog steeds met vaste bouw werkte. Hij was vele jaren lid van onze vereniging, waarin hij veel vrienden had.

Afd. de Wouden e.o.

Op 14 februari 1978 is op 81-jarige leeftijd overleden:

JOHANNES CORNELIS VAN SCHERRENBURG

De Heer Scherrenburg was één van de oprichters van de afdeling Renkum. Hij was ruim 62 jaar lid van onze vereniging, waarvan 60 jaar actief bestuurslid. Wij verliezen in hem een trouw lid en een ware imker.

Wij wensen zijn echtgenote en kinderen van harte sterkte toe.

Bestuur en leden Afd. Renkum.

Met verslagkenheid geeft het bestuur van de afdeling Leiden en omstreken kennis van het overlijden op 22 januari 1978 van de heer

P. VAN ZONNEVELD

op de leeftijd van 70 jaar.

Bij zijn vestiging te Leiden in 1956 trad hij toe als lid van de afdeling en men ervaarde al spoedig zijn grote kennis van de bijenteelt en zijn actieve belangstelling. Later, als lid van het bestuur wist hij zijn medebestuurleden te inspireren om van "Leiden" een actieve afdeling te maken. Het vorige jaar werd hem voor het vele in het belang van de bijenteelt verrichte werk - in het bijzonder voor de imkers in de Leidse regio - het erelidmaatschap van de Afdeling verleend.

Wij hebben een toegewijd vriend en imker verloren.

Het Bestuur Afd. Leiden.

Voor GOEDE DINGEN

BIJENHUIS-WAGENINGEN

Deze maand aandacht voor :

Onze nieuwe PRIJSLIJST 1978 met bestellijst is hierbij ingesloten.

Speciale attentie voor onze nieuwe collectie ZADEN van nectar- en/of stuifmeel gevende gewassen.

Probeer straks ook eens de GEGOTEN KUNST-RAAT.

Heeft U HONING tekort voor Uw verkoop? Wij kunnen U leveren in diverse soorten en prijzen.

De nieuwste bijenliteratuur is steeds bij ons in voorraad.

OPENINGSTIJDEN en DEPÔTADRESSEN

Het Bijenhuis is normaal geopend op werkdagen van 8.00-12.00 uur en van 13.30-17.00 uur. Ook geopend op zaterdagmorgen van 9.00-12.00 uur op de eerste en derde zaterdag van iedere maand.

Tegen een geringe prijsverhoging (bijdrage in de vrachtkosten) zijn onze artikelen ook verkrijgbaar bij de afdelingsdepôts:

Boerenbond-Neerbosch-Hees, St. Agnetenweg 63, Nijmegen. Afd. Bunnik/Houten, B. Th. Barten, Koningslaan 23, Bunnik, telefoon 03405-17 42. Afd. Velsen en omstreken, H. S. Homburg, Velsersdijk 165, IJmuiden, telefoon 02550 - 2 15 30.

Depôt Achterhoek, B. Meijerman, Dwarsdijk 6, Halle, telefoon 05736 - 4 79. Afd. Epe, Coöp. Novaco (Welkoop), Paasvuurweg 7, Epe, telefoon 05780 - 23 17. de heer H. Troost, Rollecaterweg 13, Nieuwleusen, telefoon 05296 - 15 80. Depôt afd. Schouwen Duiveland, v. d. Wekken, Provinciale weg 5, Kerkwerf, telefoon 01110 - 27 89. Depôt H. ten Cate, Verzetstraat 60, Vriezeveen (Over-Oost).

BIJENHUIS-WAGENINGEN

GRINTWEG 273

Algemene Bank Nederland Wageningen
rekeningnr. 53.90.42.900

Postgiro 823276

(Bijenhuis)

Telefoon 08370 - 1 28 63